

MIO-P UKIUMOORTUMIK
NALUNAARUTAA 2016

MIO'S ÅRSRAPPORT
2016

Meeqqat Pisinnaatitaaffiik Sullissivik
Børnerettighedsinstitution

IMAI

4	PAASISSUTISSAQ
5	AALLAQQAASIUT
7	MEEQQAT ILLERSUISUANNIT NUTAARSIASSAT
8	Meeqqat Illersuisuata suliassai
9	MEEQQANUT SIUNNERSUISOQATIGIIT 2015-2018
9	Siunnersuisoqatigiit suliassaat
10	Soqutigisaqartut ataatsimiinnerat
10	Meeqqat Illersuisuata iliuuseqarfigisai
11	Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit 2016-imi ingerlasimanerminni nalunaarussiaat
12	MIO-P MEEQQAT PILLUGIT ISUMAA
13	MIO-P INGERLATAI
13	Meeqqat Illersuisuata Nunatta Kangianut angalanera
14	Meeqqat illersuisuata Kujataanut angalanera
15	Kunngikkormiutut ataqqinassuseqartup Kronprinsesse Maryp pulaarnera
16	Meeqqanut Illersuisoq akissarsitinneqarpoq
16	Kammagiitta – Qingasaarisarneq unitsilli
16	Qassimiuaarneq – Innuttaasunik ataatsimiisitsineq
17	Najorti, Meeqqanut illersuisoqatigiit
19	Atuarfinni ilinniartitsisussanik ilinniartitsineq
20	Meeqqat aallartitaata Simon Lyngep meeqqanut, inuusuttunut MIO-mullu erinarsuusaa
21	MIO GrønlandsBANKEN-imit akissarsitinneqartoq

INDHOLD

4	INTRO
5	FORORD
7	NYT FRA BØRNETALSMANDEN
8	Børnetalsmandens opgaver
9	BØRNERÅDET 2015-2018
9	Børnerådets opgaver
10	Afholdelse af interessentmøde
10	Børnetalsmandens indsatsområder
11	Børnerådets beretning over virke i 2016
12	MIO'S BØRNESYN
13	MIO'S AKTIVITETER
13	Børnetalsmandens rejse til Østgrønland
14	Børnetalsmandens rejse til Sydgrønland
15	Besøg af H.K.H. Kronprinsesse Mary
16	Børnetalsmanden modtager pris
16	Kammagiitta – Fri for mobberi
16	Qassimiuaarneq – Folkemøde
17	Børnebisidderkorpset Najorti
18	MIO prisen
19	Undervisning for kommende folkeskolelærere
20	Børneambassadør Simon Lynges sang til børn, unge og MIO
21	MIO modtager pris fra GrønlandsBANKEN

SAQQUMMERSITSISQ	MIO
AAQQISSUISQ	MIO-mi allattoqarfik
ALLAASERINNIQ	Jakku Bregnhøj
ASSIT	MIO, KNR
ILUSISILERSUISQ	Nuisi grafik

UDGIVER	MIO
REDAKTION	MIO's sekretariat
TEKST	Jakku Bregnhøj
FOTO	MIO, KNR
GRAFISK DESIGN	Nuisi grafik

22 MIO-P SAQQUMMERSITAI

- 22 Pisinnaatitaaffiit titartakkatut filminngortinneri
- 22 Pisinnaatitaaffiit pillugit meeqqanut atuagaq
- 23 MIO allakkanut nipitittakkatigut TELEPOST-imit taperneqarpoq
- 23 Meeqqat pisinnaatitaaffii plakatinngortitat
- 24 NP-imi meeqqanut ataatsimiitsitaliamut immikkut nalunaarusiorneq
- 25 MIO merchandise

26 MIO-P SMS AQQUTIGALUGU SIUNNERSUISARFIA 1899

- 26 MIO-p SMS aqqutigalugu siunnersuisarfianut 2016-imi saaffiginnissimasut

29 INNUTTAASUT SAAFFIGINNISSUTAAT

- 29 Kikkut MIO-mut saaffiginnissinnaappat?

30 MIO-P NAATSORSUUTAI

31 ANINGAASALIISSUTIT MIO-MULLU SPONSOR-IT

- 31 Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut, Inunnillu Isumagin-ninnermut Naalakkersuisoqarfimmit tapiiffigitinneq
- 31 Ilinniartittaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit tapiiffigineqarneq
- 32 NunaFondenimit tapiiffigineqarneq
- 32 Inunnit ataasiakkaanit tapiiffigineqarneq
- 32 Royal Greenlandip tapiissuteqarnera

33 INATSIIT

- 33 Angajoqqaat akisussaassuseqarnerat pillugu inatsit
- 33 Meeqqat tapersorsorneqarnissaannut inatsit
- 33 Innarluutillit Illersuisoqalernissaannut inatsit

34 TUSARNIAANERNUT AKISSUTIT

35 MIO-P NUTAARSIASSANIITTARNERA

38 MEEQQAT PILLUGIT SULEQATIGIIT

39 SULEQATIGISAT ASSIGIINNGITSUT

40 MIO-P ANGALASARNERI

41 MIO-MI SULISUT

22 MIO'S UDGIVELSER

- 22 Animationsfilm om rettigheder
- 22 Børnebog om rettigheder
- 23 MIO støttet af TELEPOST med frimærke
- 23 Børnerettighedsplakat
- 24 Parallelrapport til FN's Børnekomité
- 25 MIO merchandise

26 MIO'S SMS RÅDGIVNING 1899

- 26 Antal henvendelser til MIO's SMS rådgivning i 2016

29 BORGERHENVENDELSER

- 29 Hvem kan henvende sig til MIO?

30 MIO'S REGNSKAB

31 BEVILLINGER OG SPONSORATER TIL MIO

- 31 Støtte fra Departement for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender
- 31 Støtte fra Departement for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke
- 32 Støtte fra NunaFonden
- 32 Støtte fra enkeltpersoner
- 32 Støtte fra Royal Greenland

33 LOVGIVNING

- 33 Forældreansvarslov
- 33 Lov om støtte til børn
- 33 Lov om Handicaptalsmand

34 HØRINGSSVAR

35 NYHEDSDÆKNING AF MIO

38 BØRNEALLIANCEN

39 FORSKELLIGE SAMARBEJDSPARTNERE

40 MIO'S REJSEAKTIVITET

41 MIO'S PERSONALE

PAASISSUTISSAQ

Ukiup siuliani meeqqat atugaannut tunngasut MIO-llu ingerlassimasai pillugit ukiumoortumik nalunaarut 2016-meersoq aqqutigalugu tamakkiisumik nalunaaruteqarnissaq MIO-p kissaatigaa.

Naalagaaffiit Peqatigiit (NP) Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutaasa Kalaallit Nunaanni annerusumik ilisimaneqalernissaat anguniarlugu aamma Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutit malillugit piviusunngortitsisoqarnissaa anguniarlugu – taamaalillunilu – ingammik meeqqat sanngiinnersumik inissisimasut nunatsinni pitsaaneruumik atugaqalernissaat anguniarlugu, MIO suliniuteqarpoq.

MIO politikikkikkut sumulluunniit attuumassuteqarani, inatsisit malillugit ingerlatsisoqarneris, NP-imilu aalajangiussat meeqqat pisinnaatitaaffiit tunngasut Kalaallit Nunaani atuutsilersissimasat iluamik ingerlanneqarnerisut nakkutigisussaavai. Meeqqat Illersuisuata angalasarnini, meeqqat isumaannik peqataatitsisarnini, innuttaasullu MIO-mut nalunaaruteqartarneri aallaavigalugit Meeqqat Illersuisuat MIO aqqutigalugu oqaaseqartarpoq.

Meeqqat Illersuisuat Meeqqanut Siunnersuisoqatigiinnik suleqa-teqartarpoq.

MIO-p periusissatut 2016-2018-imut siunniussani Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit peqatigalugit ilusilersorpaa, ukiumoortumik nalunaarut 2016-meersoq aqqutigalugu MIO-p suliniutigisimasai killiffigisimasaa lu nalunaarsorneqarput. Meeqqat ingerlalluarnissaat inatsisitugit illersugaanissaallu suliniutitugit pitsanngorsarneqassapput.

ATUARLUARISI

INTRO

MIO ønsker med denne årsrapport for 2016 at give en overordnet status på børns vilkår samt over MIO's aktiviteter i det forgangne år.

MIO arbejder for at udbrede kendskabet til FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen) i Grønland, og for at Børnekonventionen omsættes til konkrete indsatser, som forbedrer dagligdagen for – særligt udsatte – børn og unge i Grønland.

MIO er politisk uafhængig og monitorerer, at lovgivning og praksis er i overensstemmelse med de forpligtelser, Grønland har iht. FN's Børnekonvention. MIO's fortællervirksomhed er baseret på Børnetalsmandens rejser, inddragelse af børns synspunkter og på borgerhenvendelserne til MIO.

Børnetalsmanden består af et Børneråd.

MIO udformede i samarbejde med Børnerådet sin strategi for 2016-2018, og denne årsrapport giver en status på de aktiviteter, som MIO har haft i 2016. Alt sammen aktiviteter, som har til formål at styrke børns retssikkerhed og trivsel.

GOD LÆSNING

AALLAQQAASIUT

Asasara atuartog

Nalagaaffiit Peqatigiit (NP) Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaat ukiuni arlalinni eqqartorneqartaqaaq. Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaanni atuutilernerata kingorna meeqqat pisinnaatitaaffii inuunerminnilu atugarisaat eqqumaffigineqarlualersimapput. Tamatuma kingunerisaanik ullumikkut amerlialuttuinnartut meeqqat pisinnaatitaaffiik ilisimasaqalersimapput, tamannalu pitsaasuvoq.

Meeqqammi pisinnaatitaaffiminnik ilisimasaqartut nukittunerusarput.

Pingaaruteqartorli tassa, meeqqat inersimasullu ilisimasussaammassuk meeqqat pisinnaatitaaffiisa piviusunnngortinnissaannut *qanoq* iliortoqarsinnaanersoq. Tamannalu tassa sulit tusiattutullusoq ingerlammat, sulit suliasaqaqaagut.

Ataatsimut naliliiffigissagaanni Kalaallit Nunatsinni meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut ilungersunartunik sulit unammintartulinnik suliasaqaarpoq. Ajornartorsiutit annerpaat meeqqat inuusuttullu ullumikkut tikkuartugaat tassaapput imigassamik ajornartorsiuteqarneq, aningaasanoormik ajornartorsiuteqarneq, sumiginnaaneq, kinguaassiuutinik atornerluinerit, ikiorneqannginnerit illersugaannginnerillu, aamma atuartut ilinniakkamik ingerlataqarsinnaanissartik anguniarlugu piukkunnarsarnissaminnut periarfissaqannginnertik tikkuartorpaat.

Ulluinarni sulininni malugigaluttuinnarpara meeqqat pisinnaatitaaffiisa meeqqanit inersimasunillu ilisimaneqarnerulernissaat anguniarlugu suliniuteqarnissaq politikkikkut kaammattorneqarnerulersoq ilisimaneqarnerulersorlu. Tamannalu pitsaasuvoq meeqqallu pisinnaatitaaffii eqqartuinnarnagit iliuseqarfigineqartaler-nissaannut neriulersitsilluni.

Eqqumaffigineqarnerulerneq ilorraap tungaanut ineriartorneruvoq, tamannalu ingerlatiinnassavarput piorsaavigeqqillugulu.

Meeqqat ilaqutariillu atugaannik pitsaanerulersitsiniarlutik suliniuteqartut, Meeqqanullu Isumaqatigiissummik ilisimasaqarnerulernissaq anguniarlugu siammarterisut tamaviisa qutsavigerusuppakka.

FORORD

Kære læser

FN's Konvention om Barnets Rettigheder har nu i en årrække været på dagsordenen. Det faktum, at Grønland har ratificeret Børnekonventionen, har betydet et stærkt fokus på børns rettigheder og levevilkår. Det har medført, at flere og flere i dag kender børns rettigheder og det er meget positivt.

For børn, som kender deres rettigheder, står stærkere.

Det, som er vigtigt, er imidlertid, at såvel børn som voksne ved, *hvad* børns rettigheder konkret betyder i praksis. Og dér halter det stadig, så vi har et godt stykke vej endnu.

Helt overordnet er der fortsat alvorlige udfordringer for børn og unge i dagens Grønland. De største problemer, som børn og unge italesætter, er alkoholmisbrug og ludomani, omsorgssvigt, overgreb, mangel på hjælp og beskyttelse, samt elevers mangel på mulighed for at blive forberedt på uddannelse.

I mit daglige arbejde oplever jeg både en stigende politisk velvilje og en øget bevidsthed om børns rettigheder hos børn og voksne. Det er gode og lovende tegn på, at børnerettigheder ikke længere kun er noget, vi taler om, men noget, som vi begynder at forholde os aktivt til.

Det øgede fokus er derfor en positiv udvikling, som vi skal fortsætte og bygge videre på.

Jeg vil gerne takke alle, der gør en indsats for at forbedre børn og familiers vilkår og for at udbrede kendskabet til Børnekonventionen.

Naggataatigullu MIO-p Meeqqanut Siunnersuisoqatigiiffia ilisima-
saqarlunilu piginnaaneqarluartuusoq suliat pillugit eqqar-
tueqatigisarneranut qutsavigerusuppara, taamatuttaaq suleqati-
gisartakkagut avataaneersut tamaviisa, minnerunngitsumik ani-
ngaasaliisimasut NunaFondenimiillu tapiissutaasimasut, Grønlands-
Banken, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut
Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik qujaffigaagut, tusagassi-
utillu nutaarsiassaatsinnik siammarteriuarnerannut qujavugut.

Til sidst vil jeg takke MIO's kyndige Børneråd for
faglig sparring, alle eksterne samarbejdspartnere,
særligt takke sponsorater og bidrag fra NunaFonden,
GrønlandsBanken, Departement for Uddannelse, Kul-
tur, Forskning og Kirke, og tak til pressen, som ufor-
trødent deler nyheder herfra.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga / Med venlig hilsen

Aviåja Egede Lynge

Meeqqat Illersuisuat / Børnetalsmand

MEEQQAT ILLERSUISUANNIT NUTAARSIASSAT

MIO-mi sulinitsinni aallaavigaarput meeqqat inuusuttullu meeraaneq inuusuttuunerlu nammineq nalunnginnerugaat, uagullu inersimasut tusarnaarnissaat ilinniartussaavarput. Aamma meeqqat oqaatigi-saat ilaannikkut tusarusutarinngisatsinnik imaqaralarpataluunniit.

Ullut tamarluinnaasa meeqqat inuusuttullu naapittarpakka oqa-luullugillu, oqaluttuuttarpaanngalu ullutsinni Kalaallit Nunaanni meeraaneq inuusuttuunerlu qanoq innersoq. Meeqqat Illersuisuat-tut ilisimalikkakka inuiaqatigiinnut tamanut politikernullu anngut-tarpakka, taamaalilluta meeqqat atugaannut inuunerannullu tun-ngasut pitsaanerulersinniasagatsigit, inuuneqalerniassammatalu inoorusussuseqarlutik toqqissisimallutillu. MIO-p nunatsinni anga-lasarnerni meeqqat naapitama inuunerminnut ulluinnarnilu atukkaminut tunngasunik naleqangaartunik paasisimasaqalersit-arpaannga. Meeqqat amigaatitik pillugit oqaluttuurtut tusarnaar-tarsimavakka, angajoqqaat peqanngittarnerat, angerlarsimaffimilu persuttaattoqartarneq. Meeqqat inuusuttullu ima annikillioortartigaat allaat tarnikkut, timikkut kinguaassiuutitigullu kannguttaatsuliorfi-gineqartarlutik.

2016-imi Kommune Kujallermut, Tasiilamut Kuummiunullu tike-raarnikka attortinnarnerpaasimapput. Takuarpummi meeqqat inuu-suttullu amerlasoorujussuit, isumassorneqarnatillu illersugaan-ngitsut, naak pisinnaatitaaffigaluarlugu. Meeqqat taakkua alia-sunermik annertuumik nammataqarput: ilaqtanik annaasa-qarnermik, isumassorneqannginneq qanilaarfigineqannginnerlu aliasuutigaat atornerlugaanerlu aliasuutigalugu.

Meeraapput tarnimikkut ikillit.

NYT FRA BØRNETALSMANDEN

I MIO er det vores udgangspunkt, at børn og unge er eksperter i deres eget liv og at vi som voksne skal lære at lytte til dem. Også selv om det, som børnene fortæller, ikke altid er det, vi ønsker at høre.

Hver dag møder og taler jeg med børn og unge, som fortæller mig om, hvordan det er at være barn og ung i dagens Grønland. Som børnenes talsmand viderebringer jeg denne viden til den brede befolkning og til det politiske niveau, så vi kan forbedre børns forhold og trivsel til en tilværelse med livsmød og tryk-hed. På MIO's rejser rundt i landet har børnene givet mig værdifuld indsigt i deres liv og hverdag. Jeg har så-ledes hørt børnene berette om afsavn, fraværende forældre og om vold i hjemmet. Jeg har mødt børn og unge, som er i den fortvivlende situation, at de ople-ver både psykiske, fysiske og seksuelle krænkelser.

Størst indtryk i 2016 gjorde mine besøg i Kommune Kujalleq, Tasiilaq og Kuummiut. De efterlader det billede, at der er en meget stor gruppe børn og unge, som ikke får den omsorg og beskyttelse, de har krav på. Disse børn bærer på en stor sorg; sorg over tabet af familie, sorg over mangel på omsorg og nærhed, og sorg over overgreb.

Det er børn med ar på sjælen.

Assorujussuaq isumaalunnartippara, persuttaanerit, kinguaassiuutitigullu atornerluinerit meeqqat inuusuttullu sumiginnagaanerannut tunngasut taamak paquminartutut isigineqartigimmata, taamaalilluni meerarpassuit inuusuttorpassuillu ikiorneqarnissaminnut pisinnaatitaaffitsik malillugu ikiorneqanngimmata.

Paqumigininneq nipangersimaneerlu taamaattariaqarpagut – meeqqatta ajornartorsiutaasa eqqartornissaat pisariaqartipparput, qanorlu aaqiiviginissinnaanerluta eqqartortariaqarparput.

Meeqqanik aamma naapitsivunga, erloqisitaagaluaqalutik neriuuteqarlutillu inoorusussuseqartunik.

Inersimasunillu pimoorullugu ikiuukkusuttunik naapitsivungattaq.

Tamatumalu eqqaamanissaa pingaaruteqarpoq – neriinneq, piu-massuseqarneq ilisimasaqassuserlu tassaammata meeqqatta patajaatsumik toqqammaveqarlutik iluamik inuuneqalernissaannut alloriarnissaa siulleq.

MEEQQAT ILLERSUISUATA SULIASSAI

- Meeqqat, inuusuttut angajoqqaallu pisinnaatitaaffii naammagittaalliorfigisinnaasaallu pillugit siunnersorlugillu ilitersussavai
- Pisortani namminersorlutillu suliffeqarfiit siunnersorlugillu ilitersussavai
- Meeqqat Inuusuttullu pillugit NP-ip Isumaqatigiissusiaa Nunatsinni inatsisitigut naapertuuttumik atuutsinneqarnissaa ingerlanneqarnissaalu qulakkeertussaavaa
- Meeqqat inuusuttullu atugaat nalilersortussaavai
- Meeqqat inuusuttullu pillugit paasissutissanik katersillunilu paasititsiniaassaaq
- Inuiaqatigiinni oqallinnermut peqataassaaq aamma meeqqat inuusuttullu peqataanissaat kaammattuutigisussaallugu
- Meeqqat atugaannut nukittorsaataasussanik siunnersuusiortassaaq.

Meeqqat Illersuisuat Meeqqat Illersuisuat pillugu inatsit malillugu aamma Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit pillugit inatsit malillugu pi-sortaqaqarfinni namminerlu pigineqartuni suliffeqarfinni paasissutissanut tamanut isersinnaatitaavoq; aamma ataasiakkaat pillugit aalajangiisinnaanngilaq, atukkanulli tamanut tunngasunut oqaaseqarsinnaatitaavoq.

Meeqqat Illersuisuat ukiut pingasukkaarlugit Naalakkersuisunit toqqarneqartarpoq.

Meeqqat Illersuisuat Meeqqanullu Siunnersuisoqatigiit pillugit inatsit uani atuarsinnaavat www.naalakkersuisut.gl aamma www.mio.gl

Jeg finder det stærkt bekymrende, at vold, seksuelle overgreb og omsorgssvigt af børn og unge fortsat er så tabuiseret, at flere børn og unge ikke sikres den hjælp, de har ret til.

Vi skal denne tabuisering og tavshed til livs – der er brug for, at vi taler om vores børns problemer og om hvordan vi løser dem.

Jeg har også mødt børn, der trods trængsler udtrykker håb og livsmod.

Og jeg mødt voksne, som nærer et dybtfølt ønske om at hjælpe.

Og dét er vigtigt at huske på – for håb, vilje og viden er første skridt til give vores børn et solidt fundament for et godt liv.

BØRNETALSMANDENS OPGAVER

- Rådgive og vejlede børn, unge og forældre om deres rettigheder og klageadgang
- Rådgive og vejlede offentlige og private institutioner
- Sikrer lovgivning og praksis omkring børn og unge i forhold til FN's Børnekonvention
- Vurderer forhold for børn og unge
- Indsamler og formidler information om børn og unge
- Deltager i samfundsdebat og opfordrer børn og unge til deltagelse
- Foreslår tiltag, der styrker børns vilkår.

Børnetalsmanden har i henhold til Lov om Børnetalsmand og Børneråd adgang til alle informationer om børns vilkår i offentlige og private institutioner; og kan ikke træffe afgørelser i enkeltsager men kan alene komme med udtalelser om generelle forhold.

Børnetalsmanden er udpeget af Naalakkersuisut for en 3-årig periode.

Læs mere om lovgivningen for Børnetalsmand og Børneråd på www.naalakkersuisut.gl og www.mio.gl

MEEQQANUT SIUNNERSUISOQATIGIIT BØRNERÅDET 2015-2018

Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit arfineq-marlunnik ilaasortaqrpoq, ukiut pingasukkaarlugit toqqarneqartartunik. 10. decembari 2015 Siunnersuisoqatigiit pilersinneqarput. Meeqqanut Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat 2018-ip naanissaanut ivertinneqarnikuuput.

Siunnersuisoqatigiit atuarfimmu inuunermut, kulturimut sunngiffimmilu, peqqinnissamut, inatsiseqarnikkut aamma meeqqat inuuttullu ineriartornerisa tungaatigut ilinniagaqartuupput. Meeqqat Illersuisuat siunnersuisoqatigiinni siulittaasuvoq.

Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit ilaasortaraat:

**MEEQQAT ILLERSUISUAT MEEQQANULLU
SIUNNERSUISOQATIGIINNI SIULITTAASOQ AVIÂJA EGEDE LYNGE**

MEEQQAT NAKORSAAT INGA HJULER

ILINNIARTITSISIQ WILLIAM KRIEGEL

ISUMAGINNINERMUT SIUNNERSORTI SARA ABELSEN

PERORSAASOQ AAMMA KATSORSAASOQ ANDA POULSEN

INATSIILERITOOQ MORTEN NORNILD

TARNIP NAKORSAA CONNI GREGERSEN

SIUNNERSUISOQATIGIIT SULIASSAAT

- Meeqqanut tunngasutigut periusissanik pilersitsinermi Meeqqat Illersuisuat peqatigisassavaat, tassanittaag meeqqanut attaveqarnermut attaveqateqarnermullu tunngasutigut periusissanik ineriartortitsiqataassallutik.
- Apeqqutinut tamanut meeqqanut tunngasunut Meeqqat Illersuisuat peqatigisassavaat siunnersortassallugu ilitsersortassallugulu.
- Inatsisartut Inatsisaata nr. 11, 22. novembari 2011-meersup eqquutsinnissaa piviusunngortinnissaalu qulakkeerniarlugu suleqataassapput.

Meeqqat Illersuisuata Aviâja Egede Lynges og MIO-llu 2016-imi suleqatigiilluarsimanerminnut Meeqqannut Siunnersuisoqatigiit qutsavigai, ukiunilu tullerni suleqatigeqqinnissaq qilanaaralugu.

Børnerådet består af 7 medlemmer, som er udpeget for tre år ad gangen. Det nuværende råd blev nedsat 10. december 2015. Børnerådet sidder frem til udgangen af 2018.

Rådet består af fagfolk med indsigt i skoleliv, kultur og fritid, sundhed, retsstilling og udvikling for børn og unge. Børnetalsmanden er formand for rådet.

Børnerådet består af:

**BØRNETALSMAND OG
FORMAND FOR BØRNERÅDET AVIÂJA EGEDE LYNGE**

PÆDIATER INGA HJULER

SKOLELÆRER WILLIAM KRIEGEL

SOCIALRÅDGIVER SARA ABELSEN

PÆDAGOG OG TERAPEUT ANDA POULSEN

JURIST MORTEN NORNILD

PSYKOLOG CONNI GREGERSEN

BØRNERÅDETS OPGAVER

- Bistå Børnetalsmanden med at udvikle strategier på børneområdet, herunder strategier der skal sikre kontakt til og kommunikation med børn.
- Bistå Børnetalsmanden med råd og vejledning i alle spørgsmål, som vedrører børn.
- Medvirke aktivt til opfyldelsen af Inatsisartutlov nr. 11 af 22. november 2011 om Børnetalsmand og Børneråd.

Børnetalsmanden Aviâja Egede Lynges og MIO takker Børnerådet for et godt samarbejde i 2016 og ser frem til de kommende år.

SOQUTIGISAQARTUT ATAATSIMIINNERAT

Meeqqat Illersuisuat Meeqqanullu Siunnersuisoqatigiit pillugit inatsimmi § 16 malillugu MIO Meeqqanullu Siunnersuisoqatigiit ukiut tamaasa soqutigisaqartunik ataatsimeeqateqartartussaapput, tassani soqutigisaqartut meeqqanik suliaqartut tamarmik Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit suliaat pillugit apeqquteqartarsinnaapput siunissamilu suliaasaat pillugit isummersuuteqarsinnaallutik. Meeqqat Illersuisuat Meeqqanullu Siunnersuisoqatigiit 2016-imi apriliimi soqutigisaqartunik ukiumoortumik ataatsimiitsisoqarpoq. Soqutigisaqartut ataatsimiinnerat pisortat oqartussaaffiineersunit, pisortanit namminerlu pigineqartunit paaqqinnittarfinneersunit, kattuffinneersunit peqatigiifinneersunit il.il. peqataaffigineqarpoq, Meeqqanut Siunnersuisoqatigiinnut siunnersuuteqar-nissaminnut pisussaaffilinnut aamma meeqqanut tunngasunik soqutigisaqatigiinneersunik peqataaffigineqarluni.

MEEQQAT ILLERSUISUATA ILIUUSEQARFIGISAI

Meeqqat Illersuisuat Aviåja Egede Lynge Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit peqatigalugit sammisassat iliuuseqarfigisassallu pillugit periusissanut pilersarusiorsimavoq:

- Ineriartornissamat, ilikkagaqarsinnaanissamat aamma ilinniagaqarsinnaanissamat pisinnaatitaaffeqarneq
- Meeqqat atugaat – meeqqat angajoqqaallu isaanniit aallaavilerlugit
- Nunaqarfiit
- Meeqqat inuusuttullu MIO pillugu ilisimasaat annertusassallugu
- 2016-imi meeqqat pillugit politikkikkut innersuusutit
- Namminiusinnaanermut pisinnaatitaaffik – ”ajunngilanga – ajunngilatit”.

Sammisassat iliuuseqarfigisassallu pillugit periusissanut pilersaartit saniatigut MIO-p ingerlatat sammisassaqartitsinerillu assigiingitsut inatsimmi MIO-p suliaasaatut allassimareersut suliarineqasapput. Taakkua ilaatigut ilagaat:

- Meeqqat ukiuat 2016
- MIO-p siunertaata ingerlataatalu inersimasunit ilisimaneqarnerulernissaa anguniarneqassaaq
- Nalunaaruteqartarnerit toqqissisimasumik ingerlanneqartarnissaat
- Meeqqat ataatsimoorussamik kulturimullu tunngasumik pisinnaatitaaffisa eqqu-maffigineqarnissaat

**”Suliniutit naleq-
quttut eqeersimaartumillu
ingerlatsinerit aqutigalugit
naalagaaffiit peqataasut imminnut
pisussaaffilerput isumaqatigiisummi
isummanik tunngaviusumik nalinginnaa-
sunik inersimasunut meeqqanullu
ilisimasaqarnerulersitsinissaminnut”.**

Meeqqanut Isumaqatigiisummi artikeli 42.

AFHOLDELSE AF INTERESSENTMØDE

MIO og Børnerådet skal hvert år holde et interessentmøde i henhold til Lov om Børnetalsmand og Børneråds § 16, hvor alle interessenter på børneområdet har mulighed for at stille spørgsmål til Børnerådet om deres arbejde og komme med input til det fremtidige arbejde. MIO og Børnerådet afholdt i april 2016 det årlige interessentmøde. Interessentmødet er for de offentlige myndigheder, de offentlige og private institutioner, organisationer og foreninger m.v., der er indstillingsberettigede til Børnerådet, samt øvrige relevante interessenter på børneområdet.

BØRNETALSMANDENS INDSATSOMRÅDER

Børnetalsmand Aviåja Egede Lynge har sammen med Børnerådet fastsat forskellige strategiske fokus- og indsatsområder:

- Retten til udvikling, læring og uddannelse
- Børns vilkår – set ud fra børnenes og forældrenes øjne
- Bygder
- Styrke børn og unges viden om MIO og rettigheder
- Børnepolitiske anbefalinger 2016
- Retten til at være sig selv – ”Jeg er god nok – du er god nok”.

Udover de strategiske fokus- og indsatsområder vil MIO arbejde med forskellige projekter og aktiviteter som følge af MIO's lovbundne opgaver. Disse indebærer bl.a.:

- Børneåret 2016
- Større kendskab til MIO's formål og virke hos de voksne
- Underretninger gøres trygt
- Fokus på børns kollektive og kulturelle rettigheder

**”Deltagerstaterne
forpligter sig til gennem
passende og aktive
forholdsregler at gøre
principperne og bestemmelserne i
konventionen almindeligt bekendt
for både voksne og børn”.**

Børnekonventionens artikel 42.

- NP-ip Meeqqat pillugit Ataatsimiititaliaanut nalunaaruteqartarneq
- Internetsimi mattaangasarnerit
- Angajoqqaat akissussaaffii pillugit inatsit najoqqutarinissaa
- Meeqqat innarluutillit
- Meeqqat inuiaqatigiinnut akuutileqqinnissaat

MEEQQANUT SIUNNERSUISOQATIGIIT 2016-IMI INGERLASIMANERMINNI NALUNAARUSIAAT

Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit ukiut tamaasa suliaminnut tunngasut allaganngorlugit nalunaarusiortarpaat. Nalunaarusiaat ataani atuarneqarsinnaavoq. Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit 2016-imi inatsit malillugit ingerlanneqartunik sisamanik ataatsimiititsipput. Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerminni siullerni sammiivaat MIO-p periusissatut iliuusissatullu pilersaarussiaat 2016-2018. Meeqqat ineriartornissamat, ilikkagaqarsinnaanissaminut ilinniaqarsinnaanissaminnullu pisinnaatitaaffii – ingammik ilinniaqqinnissamat qanoq piareersimatiginerit – aamma eqqartorneqarput.

Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit maluginiarpat inuiaqatigiinni oqallinerni meeqqat pisinnaatitaaffiik innuttaasut qanoq paasinnitaaseqarnersut, sumiiffiit ilaanni paasineqarsimasarmata meeqqat aalajangiinissaminut pisinnaatitaaffeqartut.

”Angerlarsimaffiit avataannut inissiisarnermut” tunngatillugu Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit isumaalunnarinerarpaat meeqqat angerlarsimaffiit avataannut inissitanut tunngatillugu, allamat nuutsisoqalernerani meeraq ikiorneqarneq ajormat. Ernumaat tamanna oqaasertalernerneqarnikuuvoq, MIO-llu meeqqanik ikiersiisarneq pillugu inatsip nutaap tusarniaassutiginerani akissutaatigut ingerlateqqinneqarluni.

Kalaallit Nunaat NP-imi meeqqat pillugit aalajangersagaanik piviusunngortitsissappat meeqqanut ilaqutariinnullu atugassat 500 mill. koruunik aningaasartaqassasoq inuiaqatigiinni eqqartorneqarmat, Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit tusagassiutitigut nalunaaruteqartutik oqariartuutigaat aalajangersimasumik tamakkiisumillu nuna tamakkerlugi meeqqat ilaqutariillu pillugit pilersaarusiortoqarsinnaasoq. Ungasinnerusoq siunissaq isigalugu aningaasaliisoqarnissaq pisariaqarpoq, nutaamillu eqqarsarluni meeqqat atugaasa pitsannorsarneqarnissaat allatut eqqartorneqarsinnaammat.

Tamakkuu saniatigut Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnermi ilaanni meeqqat pissakinnerusut pillugit eqqartuippat, soorluttaq nammineq timimut pisinnaatitaaffeqarneq, meeqqallu siusippalaarujussuurtumik atoqateqartarnerat taakkartorneqarpoq. Meeqqanut Siunnersuisoqatigiit ukioq tamakkerlugi tapiissuteqartarput tusarniaatinut ilanngussillutik, MIO-p angalasimanermini nalunaarusiaanut qisuariaateqartarlutik aamma NP-ip Meeqqanut Ataatsimiititaliaanut nalunaaruteqaammut isummersuillutillu ilanngussisarlutik.

- Afrapportering til FN’s Børnekomité
- Nøghed på internettet
- Hånd i hånd med den nye Forældreansvarsordening
- Børn med handicap
- Børn og resocialisering

BØRNERÅDETS BERETNING OVER VIRKET I 2016

Børnerådet udarbejder hvert år en skriftlig beretning over Børnerådets arbejde. Beretningen kan læses nedenfor. Børnerådet afholdt i 2016 fire lovpligtige møder. Børnerådet havde på sine første møder fokus på MIO’s strategi og indsatsområder for 2016-2018. Børns ret til udvikling, læring og uddannelse – særligt uddannelsesparathed – blev ligeledes drøftet.

Børnerådet har i samfundsdebatten bemærket befolkningens opfattelse af børns rettigheder, som i nogle tilfælde er blevet forstået, som at børn har ret til at bestemme.

Indenfor området ”Anbringelser uden for hjemmet” udtrykte Børnerådet bekymring for anbragte børn, som fjernes fra det ene sted til det andet og som ikke modtager hjælp. Denne bekymring er blevet italesat og videregivet til MIO’s høringsvar i den nye Lov om støtte til børn.

På foranledning af samfundsdebatten om, at det vil koste op mod 500 mill. kr. på børne- og familieområdet, hvis Grønland skal leve op til FN’s Børnekonvention, anbefalede Børnerådet i en pressemeddelelse en konkret og helhedsorienteret national handlingsplan for alle landets børn og familier. Der er brug for at investere i en langsigtet indsats og for at tænke nyt og løfte diskussionen om forbedring af børns vilkår til et helt andet plan.

Udover disse emner har Børnerådet på sine møder drøftet børnefattigdom, retten til egen krop og italesættelse af børns for tidlige seksuelle aktivitet. Børnerådet har året igennem bidraget med input til høringsvar, feedback på MIO’s rejserapporter og parallelrapporten til FN’s Børnekomité.

MEEQQAT TAMARMIK NALEQARPUP

– MIO-p meeqqat
pillugit isumaa

INUPPALARNEQ

MIO-mi siullermik pingaarnerpaatullu inuuvugut. Taamaattumik inoqatigut tamaasa – meeqqat, inuusuttut inersimasullu – inupplaartumik attaveqarfigisarpagut isumassortarlugillu. Suliassarput mani-guulluta qanilaarlutalu ingerlattarpaput meeqqallu nammineq piumasaa tunngavigalugu naapittarlutigu.

Meeqqat tamarmik immikkut kinaassuseqarput, kikkullu tamarmik namminius-sutsiminnik atuinissaminnut pisinna-titaaffeqarput.

MIO-mi inunntu ataasiakkaanut tamanut ataqqinnittuuvugut meeqqallu tamaasa assigiimmik naleqartutut isigaagut. Meeqqap inissisimanera paaserusuttarpaput inummullu tassungarpiag tulluarsaalluta pini-artarluta, soorlu meeqqat ataasiakkaat tamarmik sumi najugaqarnerannut tulluarsarluta inissinniartarpugut.

MEEQQAT NALUNGINNERUAAT MEERALLUNI QANDIINERSOQ

MIO-mi suliagut tamarmik meeqqat nammineerlutik misigisaannik tunngaveqarput. Meeqqat oqaraatigut, suliatsinnilu meeqqat peqataatinnissaat pingaaruteqarluinnartutut isigaarput.

Periutsit assigiinngitsut atortarpagut assitalersuinerit atorlugit meeqqat naligalugit naapinniartaratsigit.

Meeqqat meeraapput sumiiffimminnilu naapineqassapput.

MEEQQANUT PISSUSERISARTAGARPUP

MIO-mi kissaatigaarput meeqqat inuusuttullu sumiiffeqar-nissaat. Aqqutissanik tikkuussisooru-suppugut meeqqat inuusuttullu siunner-sorlugillu ikorfartorusuppagut. Suliagut ingerlattarpagut tatigisatsinnik attaveqaqateqarluta annertuumik uppernassuseqarluta innarligas-saannngissuserpullu erialagulu ingerlarusup-pugut, soorluttaaq meeqqap nammineq killerititai ataqqigigut. Sulianut pikkorissuseq suliatsinni aallavigisuarparput meearlu inuppalaassusilimmik naapittarlutigu.

ALLE BØRN ER VÆRDFULDE

– MIO's
børnesyn

MEDMENNESKELIGHED

I MIO er vi først og fremmest mennesker. Derfor møder vi vores medmennesker – børn, unge og voksne – med menneskelig kontakt og omsorg. Vi går ydmygt til vores opgave og kommer barnet i møde på barnets egne præmisser.

I MIO VED VI, AT ALLE BØRN ER UNIKKE INDIVIDER

Alle børn er unikke individer og alle har ret til at være, som de er.

I MIO har vi stor respekt for det enkelte individ og anser alle børn for at være lige meget værd. Vi forsøger at få forståelse for barnets situation og tilpasser os til det enkelte individ; ligesom vi søger at tilpasse os det enkelte barns bosted.

BØRN VED BEDST, HVORDAN DET ER AT VÆRE BØRN

Alt, hvad vi laver i MIO, er baseret på børns egne oplevelser. Vi er børnenes stemme og anser inddragelse af børn, som en vigtig forudsætning for vores arbejde.

Vi anvender forskellige metoder og visuelle redskaber til at møde børn i børnehøjde.

Børn er børn og børn skal mødes, der hvor de er.

BØRNS MENINGER ER LIGE SÅ VIGTIGE SOM VOKSNES

Uanset alder og ståsted er barnets stemme lige så vigtig som den voksnes.

Vi respekterer barnets egne grænser, behov og følelser.

Barnets stemme, holdninger og meninger skal respekteres af alle.

VORES TILGANG TIL BØRN

I MIO ønsker vi at give børn og unge et ståsted. Vi ønsker at være vejviseren og vejlede og guide børn og unge. Vi bygger vores arbejde på tillidsfulde relationer med høj troværdighed og værner om vores integritet, ligesom vi respekterer barnets egne grænser. Vi har en professionel tilgang til vores arbejde og møder barnet i medmenneskelig kontakt.

MIO-P INGERLATAI

MIO aaqqissuussillunilu, meeqqanut, inuusuttunut inersimasunullu tunngasunut 2016-imi peqataasarpoq. Uani immikkoortumi ingerlatat assigiinngitsut nassuaatigineqarput.

MEEQQAT ILLERSUISUATA NUNATTA KANGIANUT ANGALANERA

Piffissami 13.-18. juni 2016 Meeqqat Illersuisup Aviâja Egede Lyngep meeqqanullu siunnersortip Ellen Bang Bourup-ip Tasiilaq Kuummiullu ornippaat meeqqat inersimasullu meeqqat atugaat pillugit oqaloqatigiartorlugit. Angalanermut tunngatillugu meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffitik pillugit siunnersorneqarput, pisinnaatitaaffiiniq qanorlu maalaarutigisinnaaneranik iltersuunneqarlutik. Tassuunatigut MIO paasisaqarsinnaasimavoq meeqqat qanoq inuunerminni atugaqarnerannik, qanorlu pineqarnerannik, tamakkulu NP-imi Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Aalajanger-sakkanut naapertuunnersut paasinarsinnaasimavaat. Meeqqanik oqaloqateqarnerit saniatigut Meeqqat Illersuisuata Meeqqanullu Siunnersortip atuarfinni aqutsisut, ilinniartitsisut, ikiuisartut, atuartullu angerlarsimaffiini sulisut atuartullu ineqartut oqaloqatigisimavaat. Angalanermut tungatillugu – nalunaaruteqartussaaitaanermut pisussaaffiit sakkortusisimaneri aallaavigalugit – pisut 17-it nalunaarutigineqarsimapput, nalunaarutiginninnerillu ilaatigut pisi-mapput meeqqat innuttaasullu kissaateqarneri aallaavigalugit, misigisimagamik pisoq nikeriarneq ajortoq imaluunniit ingerlanneqarnera arriippallaartoq.

Meeqqanut Illersuisup angalanermini nalunaarusiaa uani nassarineqarsinnaavoq: www.mio.gl

MIO'S AKTIVITETER

I 2016 har MIO afholdt og deltaget i en hel del aktiviteter for og med børn, unge og voksne. Dette afsnit beskriver en del af disse aktiviteter.

BØRNETALSMANDENS REJSE TIL ØSTGRØNLAND

Fra den 13.-18. juni 2016 besøgte Børnetalsmand Aviâja Egede Lyng og børnekonsulent Ellen Bang Bourup Tasiilaq og Kuummiut for at tale med børn og voksne om børns vilkår. Under rejsen blev børn og unge rådgivet og vejledt om deres rettigheder og klageadgang og det blev herunder muligt for MIO at få viden om, hvorvidt de forhold, børnene lever under, er inden for rammerne af bestemmelserne i FN's Børnekonvention. Udover samtaler med børn, talte Børnetalsmanden og børnekonsulenten med skoleledere, skolelærere, ressourcepersoner, personalet og elever fra elevhjemmet.

I forbindelse med rejsen har MIO – i henhold til den skærpede underretningspligt – underrettet om 17 sager og underretningerne blev blandt andet foretaget efter ønske fra børn og borgere, fordi de enten ikke følte, at der skete noget i deres sag eller at det gik for langsomt.

Børnetalsmandens rejserapport kan findes på www.mio.gl

MEEQQAT ILLERSUISUATA KUJATAANUT ANGALANERA

Piffissami 15.-29. oktober 2016 Meeqqanut Illersuisoq Aviâja Egede Lyngge Meeqqanullu Siunnersorti Ellen Bang Bourup Qaqortumut, Narsamut, Nanortalimmut, Aappilattumut Qassiarsummullu angalapput, meeqqat peqataatikkiartorlugit inuuniarnerminnilu atugarisaat pillugit paasiniaavigiartorlugit isummersortikkiartorlugillu. Aammattaaq inersimasut apersorneqarput meeqqat atugaat pillugit paasiniaavigineqarlutik. Angalanermi katillugit meeqqat inersimasullu 140-t saaffiginnipput; inersimasut 49-t meeqqallu 91-it. Taakkua saniatigut atorfillit 48-t, atuarfiup siulersuisuini ilaasortat marluk politikerrillu sisamat MIO-p oqaloqatigai. Taakkulu saniatigut sammisaqartitsinermi 160-it peqataasimapput atuartut angerlarsimaffianneersut ilanngullugit, atugarisaannullu tunngasut katerorneqarlutik.

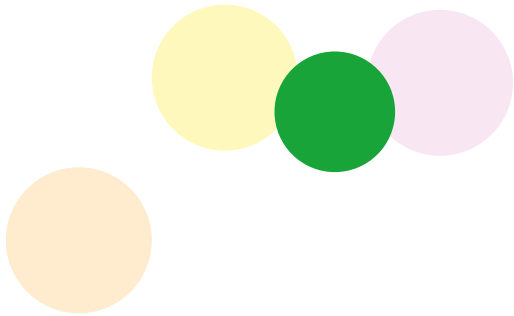
Sakkortusisamik nalunaaruteqartussaanerup kingunerisaanik angalanermi MIO-p pisut 27-it nalunaarutigisimavai meeqqanut 32-nut tunngasuusut. Meeqqat Illersuisuata angalanermini nalunaarusiaa uani atuarneqarsinnaavoq: www.mio.gl

BØRNETALSMANDENS REJSE TIL SYDGRØNLAND

Fra den 15.-29. oktober 2016 foretog Børnetalsmand Aviâja Egede Lyngge og børnekonsulent Ellen Bang Bourup en rejse til Qaqortoq, Narsaq, Nanortalik, Aappilattoq og Qassiaruk for at inddrage børn og høre dem i forhold til, hvad de mener om deres levevilkår. Ligeledes blev voksne borgere spurgt om deres meninger om børns vilkår. På rejsen var der i alt 140 borgerhenvendelser fra børn og voksne; 49 fra voksne og 91 fra børn. Derudover har MIO talt med 48 fagfolk, to skolebestyrelsesmedlemmer og fire politikere og dertil lavet aktiviteter sammen med 160 elever inklusiv børn på elevhjem og indsamlet oplysninger om deres vilkår.

I henhold til den skærpede underretningspligt, underrettede MIO i forbindelse med rejsen om 27 sager, der vedrører 32 børn. Børnetalsmandens rejserapport kan findes på www.mio.gl

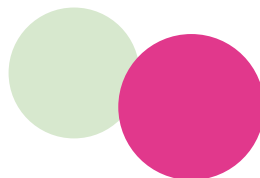

KUNNGIKKORMIUTUT ATAQQINASSUSEQARTUP KRONPRINSESSE MARYP PULAARNERA

Ulloq 30. aggusti 2016 Kunngikkormiutut ataqqinassusillip Kronprinsesse Maryp MIO pulaarpaa, "Angerlarsimaffinni persuttaasarnarit – tamatta akisussaaffigaagut" pillugu Nuummi ataatsimeersuortoqarneranut tunngatillugu peqataanerminut atatillugu pulaarami. Ataatsimeersuarnarup kingorna Kunngikkormiutut ataqqinassusilik Kronprinsesse Mary MIO-mut pulaarpoq tassanilu Nunatta Kangianut Kujataanullu angalaneq pillugu Meeqqanut Illersuisoq oqaloqatigalugu, paasinialugu qanoq iliortoqarmat MIO taama ammatigisumik naapinneqartarnersoq taamallu saaffiginnittoqartartigisarnersoq.

BESØG AF H.K.H. KRONPRINSESSE MARY

MIO fik den 30. august 2017 besøg af H.K.H. Kronprinsesse Mary, der gæstede Nuuk i forbindelse med afholdelse af konferensen "Vold i hjemmet – et fælles ansvar". Efter konferencen besøgte H.K.H. Kronprinsesse Mary MIO og talte med Børnetalsmanden om hendes rejser i Øst- og Sydgrønland, samt om hvilke indsatser der gjorde, at MIO efterfølgende blev mødt af så stor åbenhed og mange henvendelser.

MEEQQANUT ILLERSUISOQ AKISSARSITINNEQARPOQ

Nunarsuaq tamakkerlugu eqqissinissaq anguniarlugu arpattoqarneranut tunngatillugu, 1. oktobari 2016 Nuummi arpattoqarmat, Meeqqat Illersuisuat akissarsitinneqarpoq taaneqartumik "The Torch Bearer Award". "Peace Run" nunarsuaq tamakkerlugu ingerlataavoq, nunat tamalaat akornanni ikinngutigiiqqarnissaa paaseqatigiittoqarnissaalu annertusarniarlugu ingerlanneqarluni. Arpatsitsineq 1987-mi aallartissimavoq naalagaaffinnilu 100-ni ingerlanneqarsimalluni. Arpatsitsineq nunanut nutaanut tikiukkaangami "The Torch Bearer Award" inummut naalagaaffimmini sunniuteqarimasumut isummersuisimasumullu ataqinnissutitut tunniunneqartarpoq. Aviiâja-p nersornaat Nunatsinni meeqqanut tamanut pigittippaa.

KAMMAGIITTA - QINNGASAARISARNEQ UNITSILLI

Ilinniartitaanermut Ingerlatsiviup kammagiittap ataqatigiissaarneqarnera 2016-imiit tiguaa kommuninilu pinaveersaartitsinerumut ingerlatsisut sumiiffimmini ulluunerani paaqqinnittarfinni ataqatigiissaarisunngorput.

QASSIMUAARNEQ - INNUTTAASUNIK ATAATSIMIITSINEQ

Qassimuaarnermi/Innuttaasunik ataatsimiititsinermi oqallitsitaasut ilaattut MIO juulimi peqataavoq. Aammattaaq peqataasut tamarmik pisinnaatitaaffiit pillugit MIO-miit sungiusagaapput. Sungiusarneqarneq peqataaffigilluarneqarpoq.

BØRNETALSMANDEN MODTAGER PRIS

1. oktober 2016 modtog Børnetalsmanden "The Torch Bearer Award" i forbindelse med det verdensomspændende fredsløb "Peace Run", der ankom til Nuuk. "Peace Run" er et globalt initiativ, der søger at fremme internationalt venskab og forståelse. Løbet startede i 1987 og har været afholdt i over 100 nationer. Når fredsløbet ankommer til et nyt land gives "The Torch Bearer Award" som anerkendelse til mennesker, der har inspireret deres nationer. Aviiâja tilegnede prisen til alle børn i Grønland.

KAMMAGIITTA - FRI FOR MOBBERI

Uddannelsesstyrelsen varetager fra 2016 koordineringen og forebyggelseskonsulenterne i kommunerne koordinerer i forhold til de lokale dagsinstitutioner.

QASSIMUAARNEQ - FOLKEMØDET

I juli deltog MIO i en paneldebat i forbindelse med Qassimuaarnej/Folkemødet. Desuden lavede MIO en rettighedsøvelse for alle deltagere. Der var god deltagelse til øvelsen.

Najorti

BØRNEBISIDDERKORPSET
Socialsager

Foreningen
Grønlandske
Børn

NAJORTI, MEEQQANUT ILLERSUISOQATIGIIT

Ulloq 14.-15. novembari 2015-mi MIO-p aamma Foreningen Grønlandske Børn (FGB) Najorti, suleqatigiit aallartisarpaat. Najortimi suliat aqqaneq-marluk suliarineqareerput. Nuummi qulingiluut, Sisimiuni marluk Maniitsumi suliaq ataaseq.

Najorti pilersitaavoq meeqqat inuusuttullu kommuneminni ingerlatanut imminnut tunngasunut peqataatinneqarnissaannut periarfissagisaartitsinerulersussaq. Meeqqat ilaat inersimasumik ikorfartorfissaqanngillat, suliat imminnut tunngasut kommuneminni sammineqartillugit, taamaattumillu pisariaqartitatik isummatillu pillugit annissinissaminnut periarfissaqaratik; assersuutigalugu angerlarsimaffiit avatannut inissinissamut tunngatillugu. Meeqqat sorusunerlutik oqaatigiuminaatsissinnaasarpaat imaluunniit pisoq kommunemi ingerlanneqartoq paasiuminaatsissinnaasarlugu. Taamaattoqartillugu Najorti meeqqamut ikiuisussaavoq. Najorti meeqqat misigisaannut annertuumik sunniteqarsinnaapput kingornalu iliuserisassanut sunniteqartussaallutik.

Najorti taamaallaat meeqqamut inuusuttumulluunniit sullissisussatut inissisimassaaq. Najorti meeraq sinnerlugu oqaluttussaalluni meeqqallu kissaatai kisiisa aallaavigalugit oqaluttussaavoq. Najorti sumulluunniit attuumassuteqassanngilaq, allallu naliligaannit isumaanillu sunnerneqartussaanngilaq oqariartornermi. Najortip aamma meeraq ikiortussaavaa nassuiaallugu nutserulluguluunniit ataatsimiinnermi qanoq oqaaseqartoqarneranik, suliallu ingerlanneqarnerani meeraq ikorfartortussaavaa, kommunemi meeqqamut tunngasup ingerlatap qanoq aalajangiiffiqineqarnera pillugu meeraq paasitinniartussaallugu.

Meeraq Najortilerneqassaguni nammineerluni tamatuminnga kisaateqarsimasussaavoq. Meeraq sinniisoqarnissaminut oqaatigininnissamigut ukiumigut perungassuseqartussaavoq. Najorteqalernissamut meeraq 18-init tikillugit ukioqarsinnaavoq. Meeqqat Najorteqarusuttut MIO-mut toqqaannartumik saaffignissinnaapput imaluunniit SMS aqqutigalugu siunnersuisarfimmut 1899-mut saaffignissinnaallutik. Kommuneni Najortimik atuisinnaanerup ilisimaneqarnerulernissaa anguniarlugu MIO-miit sulisuteqartoqarpoq.

BØRNEBISIDDERKORPSET NAJORTI

Den 14.-15. november 2015 igangsatte MIO og Forening Grønlandske Børn (FGB) rekrutteringen af Børnebisidderkorpset Najorti. Der har været 12 sager i Najorti. Ni i Nuuk, to i Sisimiut og en i Maniitsoq.

Najorti handler om at give børn og unge bedre mulighed for at blive inddraget i deres egne sager ved kommunen. Nogle børn har ikke en voksen at støtte sig til, når deres sager behandles i kommunen og har derfor svært ved at få givet udtryk for deres behov og synspunkter; det kan f.eks. være i sager om anbringelser. Børn kan have svært ved at udtrykke præcist, hvad det er, de vil eller de kan have svært ved at forstå sagens gang i kommunen. Her vil en Najorti kunne hjælpe barnet. En Najorti kan have stor betydning for børnenes oplevelse af sagsbehandlingen og effekten af den efterfølgende indsats.

En professionel Najorti er kun til for barnets eller den unges skyld. En Najorti fungerer som barnets talerør og taler kun for barnets egne ønsker. En Najorti er upartisk og lader ikke andres holdninger eller meninger påvirke, hvad han/hun siger. Najorti hjælper også barnet med at forstå/oversætte, hvad der bliver sagt på møder, støtter barnet under sagsbehandlingen og hjælper barnet til at forstå, hvilke beslutninger der tages om barnets sag i kommunen.

For at børn får en Najorti, skal de selv have et ønske herom. Børnene skal være gamle nok til at kunne give udtryk for, at de gerne vil have en bisidder. Den øvre aldersgrænse for at få en Najorti er 18 år. Børn, der ønsker en Najorti, kan henvende sig direkte til MIO eller skrive til SMS-rådgivning 1899. MIO arbejder fortsat på at øge kommunernes kendskab og brug af Najorti-ordningen.

MIO-MIT NERSORNAAT

Ukiut tamaasa novembarip 20-ani NP-imi Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutip pilersinneqarnera malunnartinniarlugu MIO-mit nersornaat inummut kattuffimmulluunniit meeqqat pisinnaatitaaffiinut naapertuuttumik immikkut iliuseqarsimasumut tunniunneqartarpoq – arlalitsigut atukkat ajornakusoortut atorneqaraluartut ingerlatsisoqartarsimasunut. MIO-mit nersornaat 20.000 koruunik aningaasartalik 2016-imi Sara Kristensenimut, Tasiilami Alivarpik-mi oqaloqatiginnittartumut tunniunneqarpoq. Atuartorpassuit Sarap ikorfartuisarnera iluaqutigisimavaat. Sarap atuartut naapittarpai tusarnaartarlugillu. Arlalitsigut, ulluinnarni sumiginnagaasutut atuartut misigisimasarnerminnut tunngatillugu Sara tassaasarsimavoq atuartut attavituaat aalajaatsoq. Sara inuttut nukittuvoq, ulluinnarni meeqqat inuusuttullu inuunerannut ikiueqataalluortoq. Meeqqanut taamatut aqusaagaqartunut assut ikiuerusuttuvoq atuarfinnilu oqaloqatiginnittartut pisariaqassusaannik malunnartitsiniaqataavoq. Sara Tasiilami Alivarpik-mi qaaqqusat erinarsortut oqalugiartullu akornanni nalliuttorsiutigineqarpoq. MIO-mit nersornaasiinisamut tunngatillugu NunaFondenip tapiilluni aningaasaliineranut Mio qujavoq.

MIO PRISEN

MIO sætter hvert år den 20. november på årsdagen for tilblivelsen af FN's Børnekonvention fokus på personer eller organisationer, som gør en særlig indsats for børn og deres rettigheder – ofte under svære vilkår. MIO prisen på 20.000 kr. gik i 2016 til Sara Kristensen, en skolefe på Tasiilami Alivarpik. Mange elever har nydt godt af den støtte, som Sara har givet dem. Sara ser eleverne og lytter til dem. Mange gange er Sara det eneste faste holdepunkt, eleverne har i en hverdag med mange svigt. Sara besidder en stor personlig styrke, som er med til at hjælpe mange børn og unge i hverdagen. Hun brænder for at hjælpe disse børn og er med til at sætte fokus på, hvor vigtigt det er at have skolefeer i folkeskolen. Sara blev fejret på Tasiilami Alivarpik med gæster, sang og tale. MIO takker NunaFonden for støtten, de har givet, i forbindelse med at MIO-prisen deles ud.

ATUARFINNI ILINNIARTITSISUSSANIK ILINNIARTITSINEQ

Ilinniartitsisunngorniat ukiumi siullermik ukiullu sisamassaannik ilinniartut, Inuit pisinnaatitaaffii pillugit institut-imeersumik(IMR) Cecilia Decara-mit aamma MIO-meersumit Ellen Bang Bourup-imit, 2016-imi novembarimi meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartinneqarput.

Pisinnaatitaaffiit pillugit sulilluarnissaq anguniarlugu ilinniartitsisunngorniat ilinniartinneqarnerat iluatsillugu IMR-imit aamma MIO-miit Ilinniarfissuaq isumaqatigiissuteqarfigineqarpoq ilinniartitsisunngorniat inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartinneqartarlernissaannik, taamaalillutik meeqqat atuariini pisinnaatitaaffiit pillugit ilinniartitsisinaalerniassammata. Ilinniartitsinerimi atorneqarput IMR-ip aamma MIO-p atuartitsissutissatut saqqummersinnikuusaat "Meeqqat pisinnaatitaaffii atuarnermi skemanut ilanngunneqarlik". Taanna MIO-p nittartagaani nassaarineqarsinnaavoq. Ilinniarfissuup, IMR-ip aamma MIO-p suleqatigiinnerat maannamut suli ingerlanneqarpoq. Ilinniartitsisunngorniarlut tamarmik pisinnaatitaaffiit pillugit ilinniartinneqartarlernissaat ilinniarnernannut ilanngunneqarumaartoq IMR-imit MIO-miillu kissaatigineqarpoq.

UNDERVISNING FOR KOMMENDE FOLKESKOLELÆRERE

I november 2016 underviste Cecilia Decara fra Institut for Menneskerettigheder (IMR) og Ellen Bang Bourup fra MIO 1.- og 4. års lærerstuderende ved Ilinniarfissuaq i børns rettigheder.

For at professionalisere lærerstuderende indenfor rettighedsområdet indgik IMR og MIO en aftale med Ilinniarfissuaq om at undervise de studerende om menneskerettigheder, så de på sigt kan undervise elever i folkeskolen om deres rettigheder. Undervisningen tager udgangspunkt i IMR og MIO's tidligere udgivelse af undervisningsmaterialet "Sæt børns rettigheder på skoleskemaet". Materialet kan findes på MIO's hjemmeside. Samarbejdet mellem Ilinniarfissuaq, IMR og MIO er i skrivende stund endnu igang. Det er et stort ønske fra IMR og MIO, at alle lærerstuderende fremover undervises i rettigheder og at denne form for undervisning bliver en fast del af de studerendes curriculum.

Cecilia Decara Institut for Menneskerettigheder-meersooq aamma Ellen Bang Bourup MIO-meersooq Ilinniarfissuarmi ilinniartitsisunngornianik ilinnartitsisimasut.

Cecilia Decara fra Institut for Menneskerettigheder og Ellen Bang Bourup fra MIO har undervist lærerstuderende fra Ilinniarfissuaq.

MEEQQAT AALLARTITAATA SIMON LYNGE P MEEQQANUT, INUUSUTTUNUT MIO-MULLU ERINARSUUSIAA

2014-ip naajartulernerani MIO inummik immikkut illuinnartumik isumaqatigiissuteqarpoq. Erinarsortartoq erinniortartorlu Simon Lyngge MIO-mit meeqqallu pisinnaatitaaffii pillugit Meeqqanut aallartitanngorpoq. Ulloq 1. juuni 2018 tikillugu Simon erinarsortartutut sulinerminut atatillugu meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit eqqartuisassaaq. Simon, Kalaallit Nunaanni erinarsortartutut nuannarineqarluartuusup erinarsuusiani aqutugalugit nunatsinni innuttaasut amerlasuut angusinnaavai, aammalu meeqqanut inuusuttunullu maligassiuisutut inissimasinnaalluni. Simonip meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffimmikk takorluukkamillu angunissaanut sukataaruteqarnissaannut isummersuilluarsinnaavoq. Simonip 2016-imi erinarsuut MIO-mut meeqqanut inuusuttunullu pigtitani allappaa. Erinarsuummi meeqqat pitsaasumik inuuneqarsinnaanerat sammeneqarpoq. Erinarsuut videolu suliarineqarput ukua tapiinerisigut: ITTU-NET, PISIFFIK, Grønlandsbanken, RAL, Air Greenland aamma TELE-POST. Erinarsuut ateqarpoq "Corner Stone" tusarnaar-neqarsinnaallunilu Simonip saqqummersitaani "The Map of Your Life"-mi aamma uani: www.mio.gl

BØRNEAMBASSADØR SIMON LYNGES SANG TIL BØRN, UNGE OG MIO

MIO indgik i slutningen af 2014 en aftale med en helt særlig person. Sanger og sangskriver Simon Lyngge blev Børneambassadør for MIO og børns rettigheder. Simon vil frem til 1. juni 2018 tale for børns rettigheder gennem sit virke som sanger. Simon, der er en yderst vellidt sanger i Grønland, vil nå en stor del af befolkningen gennem sine sange og han vil samtidig kunne fungere som rollemodel for mange børn og unge i landet. Simon inspirerer børn og unge til at kæmpe for deres rettigheder og drømme. Simon skrev og udgav i 2016 en sang til MIO og børn og unge i Grønland. Sangen handler om børns ret til et godt liv. Sangen og videoen blev til med støtte fra følgende sponsorer: ITTU-NET, PISIFFIK, Grønlandsbanken, RAL, Air Greenland og TELE-POST. Sangen hedder "Corner Stone" og kan høres på Simons plade "The Map of Your Life" samt på www.mio.gl

MIO-P MEEQQANUT AALLARTITAANUT SAQQARMIOQ SIMONIP SAKIAMMIORISARPA
SIMON BÆRER MIO'S BØRNEAMBASSADØR-EMBLEM

MIO GRØNLANDSBANKEN-IMIT AKISSARSITINNEQARTOO

GrønlandsBANKEN 2016-imi 25.000 kr-nik MIO-mut tunissuteqarpoq. Bankimi sulisut piukkussaminnik taaguisinneqarnerminni MIO toqqarmassuk, taamaalilluni juullilernerani MIO tunissuteqarfigineqarluni.

MIO tunissuteqarfigineqarpoq nunatsinni meeqqat atugaat pitsanngorsaaviginiarlugit siunnersuisarnini paasissutissiisarninilu tunngavigalugit. MIO-p nuna tamakkerlugu angalasarnerinut aningaasar-tuuterpassuarnut aningaasat matussuseeqataapput.

MIO MODTAGER PRIS FRA GRØNLANDSBANKEN

GrønlandsBANKEN donerede i 2016 25.000 kr. til MIO. Bankens medarbejdere havde på demokratisk vis valgt MIO, som modtager af juledonationen.

MIO fik donationen på baggrund af sin rådgivning og sit arbejde for at informere og styrke børns vilkår i Grønland. Pengene blev benyttet til finansieringen af de store transportudgifter, MIO har i forbindelse med rejser ud til alle hjørner af Grønland.

Meeqqat Illersuisuat Aviâja Egede Lynge aamma GrønlandsBANKEN-imi immikkoortortamat pisortaq Mads Andersen.

Børnetalsmand Aviâja Egede Lynge og filialdirektør fra GrønlandsBANKEN Mads Andersen.

MIO-P SAQQUMMERSITAI

2016-imi MIO arlalinnik saqqummersitsivoq. MIO-p saqqummersitai MIO-p nittartagaani www.mio.gl-mi nassaassaapput MIO-mulluunniit piumaneqarsinnaallutik.

PISINNAATITAAFFIIT TITARTAKKATUT FILMINNGORTINNERI

Inuit pisinnaatitaaffii instituti (IMR) meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit titartaganngorlugu filmilaata saqqummersinneqarnissaa pillugu, MIO IMR-ilu 2016-imi suleqatigiipput. Kalaalit Nunaanni pissutsinut tulluarsarneqarpoq, filmimilu sammineqarput Meeqqat pisinnaatitaaffiisa lsumaqtigiissutaat aamma Inuit pisinnaatitaaffiisa isumaqtigiissutaat. Titartakkat filmiliat MIO-p nittartagaani www.mio.gl-mi takuneqarsinnaasut, Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit aamma NanuBørn-imit taperneqarput.

PISINNAATITAAFFIIT PILLUGIT MEEQQANUT ATUAGAQ

MIO-p 2016 ukiariartornerani meeqqanut atuakkiornissaq aallartisarpaa, taannalu 2017-imi naammassivoq. Meeqqat pisinnaatitaaffii naatumik ersarissumillu oqaasertaligaallutik atuakkami allaaserineqarput, taamalilluni pisinnaatitaaffii sumut tunnganersut tamanit atuarneqarlutillu paasineqarsinnaanngorlutik. Atuagaq eqqumiit-suliortumit Naja Abelsen-imit kusanartumik assitalersugaavoq. Atuagaq meeqqanut paaqqinnittarfinnut atuarfeqarfinnullu tamanut nassiunneqarpoq. MIO aqqutigalugu atuagaq piniarneqarsinnaavoq. Atuakkap piviusunngorsinnaaneranut tunngatillugu llinniartitaanermut, Kultureqarnermut, llimatusarnermut ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik tapiissuteqarmat MIO-mit qujassuteqarfigaarput.

MIO'S UDGIVELSER

MIO har i 2016 lavet en del udgivelser. MIO's udgivelser kan findes på MIO's hjemmeside www.mio.gl eller rekvireres ved MIO.

ANIMATIONSFILM OM RETTIGHEDER

MIO indgik i 2016 et samarbejde med Institut for Menneskerettigheder (IMR) om at udgive IMR's flotte animationsfilm om rettigheder til børn. Filmene blev tilpasset grønlandske forhold og handler om henholdsvis Børnekonventionen og Menneskerettighedskonventionen. Animationsfilmene kan ses på MIO's hjemmeside www.mio.gl. Tilblivelsen af filmene blev støttet af Grønlands Råd for Menneskerettigheder og NanuBørn.

BØRNEBOG OM RETTIGHEDER

MIO har i efteråret 2016 igangsat arbejdet omkring udgivelsen af en børnebog, som blev endeligt færdig i 2017. Bogen omhandler børns rettigheder skrevet i et kort og præcist sprog, så alle kan læse og forstå, hvad rettighederne handler om. Bogen er smukt illustreret af kunstner Naja Abelsen. Bogen er sendt ud til alle dagsinstitutioner og folkeskoler. Bogen kan rekvireres ved MIO. MIO takker Departement for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke for støtten til tilblivelsen af bogen.

MIO ALLAKKANUT NIPITITAKKATIGUT TELE-POST-IMIT TAPERNEQARPOQ

2016-ip aallartinnerani TELE-POST-imit saqqummiunneqarpoq Filatelia-mit 2016-imi allakkanut nipitittagaanit sinneqartoorutit MIO-mut tunniunneqartussaasut. Allakkanut nipitittagaq 12,00 + 1,00 koruuninik naleqarpoq, tunisinerillu tamaasa 1 koruuni MIO-p meeqqanut suliniuteqarneranut tamakkerlugu nakkartinneqartassalluni. Ukiuni marlunni tuniniarneqartussaavoq, tassa 2018 naapat tuniniarneqarunnaartussaalluni eqqumiitsuliortumit Julie Hardenbergimit titartagaavoq.

MEEQQAT PISINNAATITAFFII PLAKATINNGORTITAT

MIO-p IPIS aamma Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiivi suleqatigalugit meeqqat pisinnaatitaaffii plakatiliaritippaat. Plakati atuarfintut, meeqerivinnut, mittarfeqarfinnut, atuakkanik atorniartarfinnut klubbenullu tamanut nassiusorneqarpoq. Taassuminnga eqqumiitsuliortoq Miki Jakobsen titartaasuvoq. MIO-p plakatiliarititaa uaniippoq www.mio.gl

MIO STØTTET AF TELE-POST MED FRIMÆRKE

I starten af 2016 offentliggjorde TELE-POST, at MIO vil blive modtager af overskuddet fra salget af frimærket fra Filatelia for 2016. Værdien på frimærket bliver 12,00 + 1,00 kr., hvoraf den ene krone per solgt frimærke vil gå ubeskåret til MIO's arbejde for børns rettigheder, når frimærket er slutsolgt efter 2 år i 2018. Frimærket er designet af kunstner Julie Hardenberg.

BØRNERETTIGHEDSPLAKAT

MIO har i samarbejde med IPIS og Grønlands Råd for Menneskerettigheder lavet en plakat omhandlende børns rettigheder. Plakaten er sendt ud til skoler, daginstitutioner, lufthavne, biblioteker og klubber. Plakaten er tegnet af kunstner Miki Jakobsen. MIO's plakater findes også på www.mio.gl

NP-NI MEEQQANUT ATAATSIMIITITALIAMUT IMMICKUT NALUNAARUSIORNEQ

NP-ni Meeqqat pillugit Ataatsimiititaliaannut (CRC) piffissat tallimassaasa ingerlanerini Naalagaaffeqatigiit nalunaaruteqarnerani MIO Kalaallit Nunaat pillugu immikkut nalunaaruteqarpoq ilanngus-saqarluni oqaaseqaateqarlunilu. Nalunaarusiami piffissat tallimassaasa ingerlaneri pineqartut Kalaallit Nunaanni pissutsinut meeqqalu ajornartorsiutaannut naapertuutinningsumik nalunaaruteqar-toqarsimammat MIOmit tupigusuutigineqarpoq, tassami Kalaallit Nunaanni sumiginnaanerit, persuttaasernerit, kannguttaatsuliornerit atornerluinerillu pillugit paasissutissanik nalunaarusiaq amigaa-teqarmat. MIO-miit maluginiarneqarpoq NP-ni Meeqqat Pisinnaati-taaffii pillugit Isumaqatigiisummik Kalaallit Nunaata piviusunngor-titsinissani ajornakusoortikkaa, tassa meeqqat assigiimmik pisin-naatitaaffeqarnissaat, ineriartorsinnaanissaat, aamma akuliunne-qartarnissaannut tunngasut (artikeli 12), illersugaanissaq (artikeli 19) aamma ilinniagaqarnissamut piareersarneqarnissamullu tunngasutigut (artikeli 29). Nalunaarusiaq FN-ip meeqqanut ataatsimiit-aliaanut upernaakkut 2016-imi MIO-mit saqqummiunneqarpoq. MIO-miit innersuussutigineqarpoq CRC-miit Nunatsinni Namminer-sorlutik Oqartussat taakkunatigut misissuisariaqartut pitsanngor-saallutillu.

Naalagaaffeqatigiit saqqummiussaasa nalilersuiffiqineqarnissaat 2017-imi ukiakkut Genevemi pisussaavoq. Namminersorlutik Oqar-tussat aamma MIO tassani peqataassaapput.

Immikkut nalunaarusiaq uani nassaassaavoq www.mio.gl

PARALLELRAPPORT TIL FN'S BØRNEKOMITÉ

I forbindelse med Rigsfællesskabets 5. periodiske afrapportering til FN's Børnekomité (CRC) har MIO udarbejdet en parallelrapport med kommentarer og bemærkninger til afsnittet omhandlende Grønland. I rapporten stillede MIO sig generelt undrende overfor, at den 5. periodiske rapport ikke afspejlede de reelle udfordringer for børn og unge i Grønland, samt manglede fokus og fakta på problemer, som omhandlede omsorgssvigt, vold, overgreb og misbrug. Det er MIO's oplevelse, at Grønland har problemer med at leve op til FN's Børnekonvention i forhold til områderne lige adgang og udvikling, områder i forhold til inddragelse (artikel 12), beskyttelse (artikel 19) og i forhold til forberedelse til uddannelse (artikel 29). MIO fremlagde rapporten for FN's Børnekomité i foråret 2016. MIO anbefalede, at CRC bad Selvstyret i Grønland udrede og bedre forholdene på særligt disse områder.

Selve eksaminationen af Rigsfællesskabet vil finde sted i efteråret 2017 i Geneve. Det grønlandske Selv-styre og MIO deltager i dette.

Parallelrapporten kan findes på www.mio.gl

MIO MERCHANDISE

MIO Kalaallit Nunaanni meeqqat pisinnaatitaaffii illersorlugit angalagaangami meeqqat pisinnaatitaaffiisa ilisimaneqarnerulernissaannut iluaqutaasussanik, MIO-p meeqqat inuusuttullu annikitsumik pissaqartittuaannarpai. Meeqqanut minnernut MIO suliaqartisisimavoq bamseeqqanik balloninillu MIO-p ilisarnaataanik ilisarnaasikkanik, meeqqanut annernut inuusuttunullu tulluuttunik MIO qungasequteeqqanik meeqqat pisinnaatitaaffii¹ pillugit oqariartuutlinnik aamma agguassisarpoq. MIO-p agguaatagai (merchandise) aningaasaliisartut peqatigalugit suliarineqartarput.

MIO MERCHANDISE

Når MIO advokerer for børns rettigheder rundt i Grønland, har MIO ofte en lille ting med til børn og unge samt voksne, der støtter op om udbredelsen af kendskabet til børns rettigheder. Til de mindste børn har MIO fået lavet små bamser og balloner med MIO's logo og til de større børn og unge har MIO bl.a. fået produceret halsedisser (necktubes) med påtrykte børnerettigheder¹. En stor del af MIO's merchandise bliver til i samarbejde med forskellige sponsorer.

1 MIO-p Royal Greenland suleqatigalugu Arctic Winter Games-eqarnissamut (AWG) tunngatillugu qungasequtit siullit suliarisimavaat. Tamatum kingorna MIO qungasequtitik sanatitseqqissimavoq paasinarsimmat MIO MIO-llu suliai Kalaallit Nunaanni tamakkutigut ersarissarluarneqartarput.

1 MIO fik i samarbejde med Royal Greenland og i forbindelse med Arctic Winter Games (AWG) produceret de første halsedisser. MIO har efterfølgende holdt fast i at producere disse, da halsedisserne viste sig at synliggøre MIO og MIO's arbejde meget tydeligt blandt befolkningen i Grønland.

MIO-P SMS AQQUTIGALUGU SIUNNERSUISARFIA 1899

Ukiq mannattaq meerarpassuit inuusuttorpassuillu MIO-p SMS aqqutigalugu siunnersuisarfianut 1899-mut saaffiginnissimapput. 2016-imi meeqqat inuusuttullu 922-it saaffiginnissimapput. Ilaallu arlaleriarlutik saaffiginnissimallutik.

Meeqqat SMS aqqutigalugu siunnersuisarfimmik atuisartut arfinilinniit qummut ukioqartarput. Saaffiginnissutit amerlanerpaartaat 14-17-inik ukioqartuneersuupput. SMS aqqutigalugu siunnersuisarfimmut 1899-mut nalunaaruteqartut suaassusertik suunersoq oqaatigineq ajorpaat.

MIO-P SMS AQQUTIGALUGU SIUNNERSUISARFIANUT 2016-IMI SAAFFIGINNISSIMASUT

Ukiut	Alder	0-5	6-9	10-13	14-17	18-?	Nalunaanng. Uoplyst	Katillugit I alt
Niviarsiaqqat	Piger	0	1	95	205	19	30	350
Nukappiaqqat	Dreng	0	1	2	6	1	8	18
Nalunaanngitsut	Uoplyst	0	2	33	32	31	419	517
Katillugit	I alt	0	4	130	243	51	457	882

Ilisimaneqanngilaq nukappiaqqat qassit niviarsiaqqalluunniit qassit suaassutsiminnik nalunaaruteqaratik saaffiginnittarsimanersut.

Saaffiginnissutaasut amerlaqaat assigiinneqalutillu, siunnersuisartullu siunnersuivimmuut attuumassuteqartut ulapissimaqaat.

Saaffiginnissutit makkuusarput

1. Allat/peqquteqarani
2. Kinguaassitutigut atornerlugaaneq
3. Ilaquttani/paaqqinnittumi ajornartorsiutit
4. Aliasunneq
5. Ikioqquneq/paasiniaaneq/siunnersorneqarneq
6. Pimmatigineqarneq
7. Inuttut ajornartorsiutit
8. Ilaquttanix toqusoorneq
9. Aappaqarneq
10. Imminut toqoriarneq

MIO'S SMS RÅDGIVNING 1899

Igen i år har mange børn og unge henvendt sig til MIO's SMS rådgivning 1899. I 2016 er det i alt blevet til 922 børn og unge. En del har henvendt sig flere gange.

Børnene, som bruger SMS-rådgivningen, er fra seks år og opefter. De fleste henvendelser kommer fra unge i aldersgruppen 14-17 år. En stor del oplyser ikke sit køn ved henvendelse til SMS-rådgivningen 1899.

ANTAL HENVENDELSER TIL MIO'S SMS RÅDGIVNING I 2016

Det er uvist, hvor stort antal drenge henholdsvis piger der har henvendt sig uden at oplyse specifikt køn.

Henvendelsesårsagerne har været mange og forskellige og rådgiverne tilknyttet rådgivningen har haft et travlt år.

Henvendelsesårsagerne ser således ud

1. Ked af det Diverse/ingen grund
2. Seksuelle overgreb
3. Problemer i familien/værge
4. Ked af det
5. Søger hjælp/info/råd
6. Mobning
7. Personlige problemer
8. Død i familien
9. Forhold/Kærester
10. Selvmordsforsøg

Nukappiaqqanut, niviarsiaqqanut nalunaanngitsunullu agguataar-
neri ataani takuneqarsinnaapput:

Fordelingen på drenge, piger og uoplyst køn kan ses
nedenfor:

	Niviarsiaqqat/ Piger	Nukappiaqqat/ Drenge	Nalunaanngitsut/ Uoplyst køn	
Inuttut ajornartorsiutit	21	4	3	Personlige problemer
Pimmatigineqarneq	34	0	14	Mobning
Gruppimi tatineqarneq	3	0	0	Gruppepres
Kinguaassiutitigut atornerlugaaneq	47	0	18	Seksuelle overgreb
Napparsimaneq	5	0	2	Sygdom
Ilaquttani toqusoqarneq	17	0	3	Død i familien
Ilaquttani imminut toquttoqarneq	7	0	4	Selv mord i familien
Imminut toqorusunneq	2	0	5	Selv mordstanker
Imminut toqoriarneq	13	0	2	Selv mordsforsøg
Imigassaq	4	1	0	Alkohol
Pujortarneq	1	1	1	Ryging
Hash aangajaarniutillu allat	6	0	3	Hash & andre eufor. stof.
Aappaqarneq	15	0	3	Forhold/Kærester
Ilaquttani/paaqqinnittumi nakuuserneq	13	1	4	Vold i familien/værge
Ilaquttani/paaqqinnittumi ajornartorsiut	42	0	14	Problemer i familien/værge
Pinerlunniarneq	1	0	1	Kriminalitet
Naartunaveersaatit	5	0	1	Prævention
Ikioqquneq/paasiniaaneq/ siunnersorneqarneq	41	7	35	Søger hjælp/info/råd
Allat/peqquteqarani	42	0	362	Diverse/ingen grund
Aliasunneq	67	0	54	Ked af det
Atuarfik	4	0	54	skolen
Katillugit	390	14	583	I alt

MIO-mi SMS aqutigalugu siunnersorneqartarfik 1899 2013-imi oktobarimi ingerlanneqalerpoq. Meeqqat inuusuttullu kinaassusertik isertuullugu akeqanngitsumik 1899-mut SMS-ersinnaapput inersimasumik siunnersorneqarusullutik ikiorneqarusullutilluunniit. SMS-it akineqartarput ulluinnaat tamaasa siunnersuiffiup ammanerata nalaani tassa nalunaaqutaq sisamaniit arfernup tungaanut.

Siunnersortit arfinillit siunnersuisoqarfimmi sulisorineqarput; tamarmik ilinniartitsisuupput, inunnik imaluunniit siunnersortitut ilinniagaqanngikkunik taakkunani ilinniartuullutik. Siunnersuisartut pikkorisarneqartarput qaammatillu allortarlugit annissuiffeqarnissaat isumagineqartarluni.

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu siunnersortit pikkorilluinnartut tamaasa ukiumut qaangiuttumut qujaffigerujussuarpai. Qujanarujussuaq.

MIO-p SMS aqutigalugu siunnersorneqartarfik 1899 2016-imi NunaFondenimit aamma Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Inunnillu isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfimmit taperneqarpoq.

MIO's SMS rådgivning 1899 har eksisteret siden oktober 2013. Børn og unge i hele Grønland kan helt gratis og anonymt sende SMS'er til 1899 og søge råd eller hjælp hos en voksen. SMS'erne bliver besvaret i rådgivningens åbningstid i alle hverdage ml. kl. 16-18.

Rådgivningen beskæftiger seks rådgivere; alle med en faglig baggrund som lærere, socialrådgivere eller studerende indenfor disse fag. Rådgiverne modtager løbende opkvalificering gennem kurser samt supervision omkring hver 2. måned.

Børnetalsmanden og MIO vil endnu engang takke alle de dygtige rådgivere for året, der er gået. Tusinde tak.

MIO's SMS rådgivning 1899 blev i 2016 støttet af NunaFonden og Departement for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender.

INNUTTAASUT SAAFFIGINNISSUTAAT

2016-imi MIO innuttaasunik 288-init saaffigineqarpoq assigiinngitsut pillugit (assigiinngitsut 475-it pillugit) soorlu avinnermut tunngatillugu meeqqat pisinnaatitaaffii, meeqqat kannguttaatsuliorfigineqartut, ilinniartut ilinniarnermi ajornartorsiuteqartut, imigassamik ajornartorsiuteqarnerit allarpassuillu pillugit.

Innuttaasut saaffiginniissutaat 44-t Meeqqat Illersuisuata meeqqanullu siunnersortip Nunatta Kangiani angalaneranneersuupput aamma saaffiginniissutit 140-t Kujataani angalanermut tunngatillugu saaffiginniissutigineqarlutik. Meeqqat Illersuisuata angalanerani siunertaavoq meeqqat inuusuttullu peqataatinniarnissaat, meeqqallu atugaat inuuniarnermullu tunngatillugu isumaat pillugit tusarniarneqarnissaat. Taamatuttaaq innuttaasut inersimasut, meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit pisortanit akuliuffigineqanngitsumik tusarniarneqartarput.

Meeqqat atugaannut tunngasumik MIO angalanerit naggaserlugit nalunaarusiorpoq. Taakku uani nassaassaapput www.mio.gl

KIKKUT MIO-MUT SAAFFIGINNISSINNAAPPAT?

MIO innuttaasunit saaffigineqartarpoq meeqqanit inersimasunillu Kalaallit Nunaanni tamaninngaaneersunit, mailikkut, oqarasuaattikkut, nittartakkani naapittarfisigut aamma aqqusinerni apuunneqartartunik saaffigineqartarluni.

MIO-p inatsisitigut toqqammavia malillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 22. novembari 2011-meersoq malillugu Meeqqat Illersuisuat Meeqqanullu Siunnersuisoqatigiit § 8, immikkoortoq 2 malillugu Meeqqat Illersuisuat:

- 1) Meeqqat pisinnaatitaaffiik tunngasunik aamma naammagittaalliorfusinnaasunit meeqqanut siunnersuisaag ilitersuillunilu.
- 2) Pisortat ingerlatsiviinut, aamma inissiisarfinnut pisortanit namminersortunilluunniit pigineqartuni ingerlanneqartunut siunnersuillunilu ilitersuisussaavoq, taamatuttaaq kattuffinnut peqatigiiffinnullu assingusunut, inunnulu ataasiakkaanut apeqquatinut meeqqat pisinnaatitaaffiit naammagittaalliorsinnaanerannullu tunngasunut siunnersuillunilu ilitersuisartussaalluni.

BORGERHENVENDELSER

I 2016 har MIO haft 288 henvendelser fra borgere om forskellige forhold (i alt 475 forskellige forhold) såsom børns rettigheder i skilsmisser, børn der udsættes for overgreb, unge med uddannelsesmæssige vanskeligheder, alkoholmisbrug og meget andet.

44 borgerhenvendelser kom i forbindelse med Børnetalsmanden og børnekonsulentens rejse i Østgrønland og 140 henvendelser kom i forbindelse med rejsen til Sydgrønland. Formålet med Børnetalsmandens rejser er at inddrage børn og unge og høre dem i forhold til, hvad de mener om deres levevilkår. På samme måde er det meningen at høre voksne borgere om børns vilkår, uafhængigt af de offentlige instanser.

I forbindelse med afslutningen af rejserne har MIO udarbejdet rapporter omhandlede børns vilkår. Disse rapporter kan findes på www.mio.gl

HVEM KAN HENVENDE SIG TIL MIO?

MIO får borgerhenvendelser fra børn og voksne fra hele Grønland, både over mail, telefon, sociale medier og direkte fra gaden.

I henhold til MIO's lovgrundlag Inatsisartutlov nr. 11 af 22. november 2011 om Børnetalsmand og Børneråd § 8, stk. 2. skal Børnetalsmanden:

- 1) Yde råd og vejledning til børn om børns rettigheder og klageadgang.
- 2) Yde råd og vejledning til offentlige myndigheder, offentlige og private institutioner samt organisationer og foreninger m.v. og privatpersoner om spørgsmål, der vedrører børns vilkår og børns rettigheder og klageadgang.

MIO-P NAATSORSUUTAI

MIO-mut aningaasaliissutit 2016-imi 4.472 mill. koruuniupput.

Naatsorsuutit takutippaat 2016-imi aningaasat katillugit 4.754.548 koruunit atorneqarsimasut.

2016	kr.
Aningaasanut Inatsisikkut tapiissutit:	4.349.002
Isertitat allat:	275.777
Sulisunut aningaasartuutit:	(3.174.413)
Aningaasartuutit allat	(1.580.135)
Sinneqartoorutit:	5.123

MIO'S REGNSKAB

Bevillingen til MIO var i 2016 på 4.472 mill. kr.

Regnskabet viser et totalt forbrug på 4.754.548 kr. kr. i 2016.

2016	kr.
Finanslovsbevilling:	4.472.000
Øvrige indtægter:	275.777
Personaleomkostninger:	(3.174.413)
Andre omkostninger:	(1.580.135)
Overskud:	5.123

ANINGAASALIISSTUTIT MIO-MULLU SPONSOR-IT

Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasaqarnerulernissaq anguniarlugu MIO sulianik aallartitsisarpoq. Ajoraluartumilli MIO-p suliasanut assigiingitsunut aallartitsinissaanut aningaasat inatsitigut aningaasaliiffiqineqartarnera naammanngilaq. Taamaattumik MIO aningaasanik avataaneersunik qinnuteqartarpoq qujarnartumillu – MIO-p nuannaarutigeqisaanik – aningaasaateqarfinniit, kattuffinniit suliffeqarfinniillu tapiiffiqineqartarluni. Ikiuerusullutik tunniussisut, aningaasaateqarfiit suliffeqarfiillu meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffiinut tapiissuteqarlutik pimoorussillutik peqataasarnernannut MIO qujamasoqaaq. Aningaasaateqarfinnut, suliffeqarfinnut sponsor-inullu tamanut Kalaallit Nunaanni meeqqat pisinnaatitaaffiinik qaammarsaanissaq anguniarlugu MIO-p siammarteriniarneranut ikiuuttunut tamavinnut Meeqqat Illersuisuat MIO-lu qujavoq.

ILAQTARIINNERMUT, NALIGIISSTITAANERMUT, INUNNILLU ISUMAGINNINNERMUT NAALAKKERSUISOQARFIMMIT TAPIIFFIGITINNEQ

MIO-p Namminersorlutik Oqartussat aningaasaliinerisa saniatigut aamma MIO-p SMS 1899 aqputigalugu siunnersuinissaminut ingerlatsinissamut 2016-imi aamma aningaasaliiffiqineqarpoq. MIO 300.000 koruunik aningaasaliiffiqeqqinneqarpoq. MIO aningaasaliissutinut qujarujussuarusuppoq, ukiunilu qaninnerni SMS 1899 aqputigalugu siunnersuisarnerup suleqatigiissutiginnissaanut qilanaarluni.

ILINNIARTITTAANERMUT, KULTUREQARNERMUT, ILISIMATUSARNERMUT ILAGEEQARNERMULLU NAALAKKERSUISOQARFIMMIT TAPIIFFIQINEQARNEQ

MIO 2016-imi Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit Tips- aamma Lotto aqputigalugu aningaasaliissutinut pulje C-mit aningaasaliiffiqineqarpoq, meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit atuakkiornissamut atorpeqartussanik. Aningaasaliissutit 110.000 koruuniupput. Atuaq 2017-imi "Illerpiaasinnaavutit – taama pisinnaatitaaffeqarputit" – mik ateqarpoq Kalaallit Nunaannilu meeqqerivinnut tamanut atuarfeqarfinnullu tamanut nassiussorneqarnikuulluni. MIO-p saqqumersitaani tamanna annerusumik paasisaqarfigisinnaavat.

MIO aningaasaliissutinut taakkununga qujavoq, atuagarmi innuttaasunut arlalinnut iluaqutaasimaqaaq – meeqqanut inersimasunullu – Kalaallit Nunanniittunut.

BEVILLINGER OG SPONSORATER TIL MIO

MIO igangsætter ofte projekter omhandlende børns rettigheder og kendskabet til disse. Desværre rækker MIO's egen finanslovsbevilling ikke til projektarbejde til forskellige tiltag. Derfor ansøger MIO ofte om eksternt finansiering og modtager til – MIO's store glæde – støtte fra forskellige fonde, organisationer og virksomheder. MIO er meget taknemmelig for den hjælp, der gives og glad for det engagement, som fonde og virksomheder har i at støtte op om børn og unges rettigheder. Børnetalsmanden og MIO takker hver og en fond, virksomhed og sponsor, som har hjulpet MIO med udbredelsen af kendskabet til børns rettigheder i Grønland.

STØTTE FRA DEPARTEMENT FOR FAMILIE, LIGESTILLING OG SOCIALE ANLIGGENDE

Udover den faste bevilling, MIO får fra Selvstyret, er MIO ligeledes bevilliget midler til driften af MIO's SMS rådgivning 1899 i 2016. MIO modtog en ekstra bevilling på 300.000 kr. MIO takker mange gange for bevillingen og ser frem til samarbejdet omkring MIO's SMS rådgivning 1899 i nærværende år.

STØTTE FRA DEPARTEMENT FOR UDDANNELSE, KULTUR, FORSKNING OG KIRKE

I 2016 fik MIO en bevilling fra Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke, Tips- og Lottomidlernes pulje C, til udarbejdelse af MIO's børnebog om rettigheder. Bevillingen var på 110.000 kr. Bogen, der blev færdig i 2017, hedder "Du må være præcis, som du er – det har du ret til" og er sendt ud til alle daginstitutioner og skoler i Grønland. Læs mere herom i afsnittet omhandlende MIO's udgivelser.

MIO takker for den flotte bevilling. Bogen har vist sig at være en stor hjælp for mange borgere – børn som voksne – i Grønland.

NUNAFONDENIMIT TAPIIFFIGINEQARNEQ

2016-imi MIO-p SMS aqutugalugu 1899 atorlugu siunnersuisimanagerata ingerlanneqarneranut NunaFonden MIO-mut 140.000 koruuninik tapiissuteqarsimavoq.

Aammattaaq NunaFonden tapiissuteqarsimavoq MIOmit nersornaasiinissamut aningaasanik 20.000 koruuninik, taanna ukiut tamaasa NP-ip Meeqqanut Isumaqatigiisummik ullormi atuutsilersimanerani 20. novembari eqqorlugu tunniunneqartarpoq, aammattaaq 20.000 koruuninik MIO-p politikerinut innersuussutaasa atuagassiaarannortinneqarnerinut aningaasaliisimavoq; atuagassiaq Kalaallit Nunaanni, meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffiini pitsanngorsagassanik imaqarpoq. Atuagassiaq nalunaarusiap allanneqarnerata nalaani piariissaaq (2017) MIO-llu nittartagaani nassarineqarsinnaassalluni.

INUNNIT ATAASIAKKAANIT TAPIIFFIGINEQARNEQ

Inuit ataasiakkaat MIO-p angalaneranut tunngatillugu aamma tapiisimapput. Taakkununga ilaavoq Hans Jørgen Andersen 10.000 koruuninik tapiisoq, Arctic Winter Games-eqarnerani 2016-imi MIO-p ingerlataannut taakkua atornerqarput.

ROYAL GREENLAND-IP TAPIISSUTEQARNERA

Royal Greenland MIO-mut 40.000 koruuninik tapiissuteqarpoq 2016-imi Arctic Winter Games-eqarnerani (AWG) MIO-p ingerlataannut atornerqartunut. Royal Greenland MIO-lu qungasequtinik AWG-mi agguanneqartussanik sanatitsipput. Qungasequtini taakkunani meeqqat inuusuttullu pisinnatitaaffii erseqqissumik oqariartuutigineqarput. Taakkua aqutugalugit MIO erseqqarinnerulersinierneqarpoq aamma NP-ip Meeqqat Pillugit Pisinnaatitaaffinik ilisimasaqartitsinerussallutik. Tapiutinut suleqatigiilluarnermullu MIO qujavog.

STØTTE FRA NUNAFONDEN

NunaFonden har i 2016 doneret midler til driften af MIO's SMS rådgivning 1899. NunaFonden har støttet MIO med 140.000 kr.

NunaFonden har ligeledes støttet MIO med 20.000 kr. til MIO-prisen, der uddeles årligt i forbindelse med FN's Børnekonventionsdag den 20. november, samt 20.000 kr. til udarbejdelse af et hæfte indeholdende MIO's Børnepolitiske anbefalinger; et hæfte med forslag til hvilke børn- og ungeområder, der kan være med til at fremme børns og unges rettigheder i Grønland. Hæftet bliver i skrivende stund færdigt (2017) og vil kunne findes på MIO's hjemmeside.

STØTTE FRA ENKELTPERSONER

Enkelt personer har også støttet MIO efter MIO's rejser. En af dem er Hans Jørgen Andersen, som støttede MIO med 10.000,- til MIO's aktiviteter under Arctic Winter Games 2016.

STØTTE FRA ROYAL GREENLAND

Royal Greenland har sponsoreret MIO med 40.000 kr. til MIO's aktiviteter under Arctic Winter Games i 2016 (AWG). Royal Greenland og MIO har fået produceret halsedisser (necktubes) til uddeling under og efter AWG. På halsedisserne er der trykt tydelige budskaber, der omhandler børn og unges rettigheder. Halsedisserne skal være med til at synliggøre MIO samt FN's Børnekonvention. MIO takker for støtten og det gode samarbejde.

**MIO-P QUNGASEQUTAASALIAI
QALIPAATIGEQISUT MEEQQANIT
INUUSUTTUNILLI ASSUT
NUANNARINEQARTUT**

**MIO'S FARVERIGE
HALSEDISSER ER MEGET
POPULÆRE BLANDT
BØRN OG UNGE**

INATSISIT

ANGAJOQQAAT AKISUSSAASSUSEQARNERAT PILLUGU INATSIT

Angajoqqaat akisussaassuseqarnerat pillugu inatsiseqalernerá MIO-p pitsaasutut isigaa, taanna atuutilerpoq juulimi 2016-imi. Inatsit atulermat avoqqaarlersinnaatitaanermut inatsit atorunnaarpoq su-liallu meeqqanut tunngasut meeqqat isumaat aallaavigalugit suliarineqartalissallutik. MIO isumaqarpoq Angajoqqaat akisussaaffeqarnerannut inatsiseqalernikkut meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffii pitsanngorsarneqartut, persuttaanernut illersugaanikkut aamma meeqqat angajoqqaatik tamaasa ilagisarsinnaanerannut pisinnaatitaaffiinik pitsanngorsaanikkut.

MEEQQAT TAPERSORSORNEQARNISSAANNUT INATSIT

Meeqqat tapersorsorneqarnissaannut inatsit 1. juuli 2017 atuutilerpoq tassuunatigut Meeqqat pillugit Isumaqatigiisummut Kalaallit Nunaanni inatsit akuliunneqarluarpoq. Inatsit isumaqarpoq, iliuuseqarluni sulinissaq meeqqallu atugarliortut sukkasuumik nalunaarutigineqarsinnaaneratigut meeqqat pisinnaatitaaffii nukittorsarneqartut. Nalunaaruteqartoqartillugu qisuariarnissamut ullut killissaritsaasut aalajangersimalerput, soorlutaaq inatsit aqutigalugu meerrarsiaqartartut nakkutigisarnissaat inatsit aqutigalugu pitsanngorsaafigineqartoq.

INNARLUUTILLIT ILLERSUISOQALERNISSAANNUT INATSIT

Innarluutillit Illersuisoqalernissaannut inatsisissaq MIO-p taperser-paa, taanna Meeqqat Illersuisutullusooq inissisimallunilu ingerlaaseqartussaavoq. Pisinnaatitaaffii inuiaqatigiinnilu innunut innarluutilinnut soqutiginnittoqarnerulernissaa, ataavartumik nakkutillisoqalernissaa, inuillu innarluutillit inuiaqatigiinni atugaat pillugit paasissutissiisarnerup siuarsarneqarnissaa siunertaavoq.

LOVGIVNING

FORÆLDREANSVARSLØV

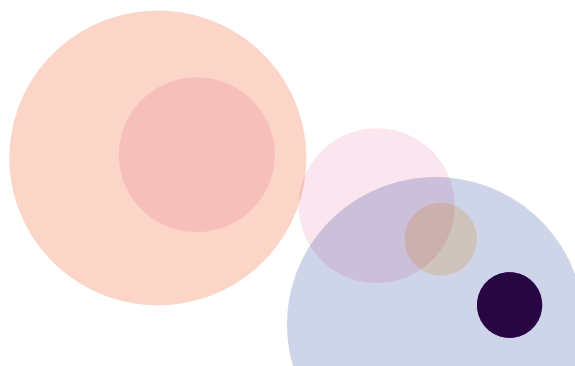
MIO ser positivt på den nye Forældreansvarslov, der trådte i kraft i juli 2016. Men denne lov afskaffes revselsesretten og afgørelser i sager omhandlede børn skal nu tage udgangspunkt i børns synspunkter. MIO mener, Forældreansvarsloven er en styrkelse af børns og unges rettigheder både i forhold til beskyttelse mod vold og i forhold til barnets ret til samvær med begge forældre.

LOV OM STØTTE TIL BØRN

Lov om støtte til børn, der trådte i kraft 1. juli 2017, er et vigtigt skridt i implementeringen af Børnekonventionen via grønlandsk lovgivning. Loven betyder, at børns rettigheder styrkes gennem opsøgende arbejde og hurtig reaktion på underretninger om børn, der mistrives. Der fastlægges tidsfrister for reaktion på underretninger, ligesom loven også indeholder styrket tilsyn med dem, der har med børn at gøre, blandt andet plejefamilier.

LOV OM HANDICAPTALSMAND

MIO støtter den kommende lov om handicaptalsmand, som vil få nogenlunde samme rolle og funktion som Børnetalsmanden, hvor formålet er at fremme rettigheder og interesser i samfundet for personer med handicap, monitorere og informere om vilkårene i samfundet for personer med handicap.

TUSARNIAANERNUT AKISSUTIT

MIO 2016-imi tusarniaassutaasunut aqqaneq marlunnut akissuteqarpoq, taakkua tamarmik meeqqat inuusuttullu inuunerannut, atugarisaannut pisinnaatitaaffinullu attuumassuteqarput aamma inatsisissamat nutaamut iliuusissatulluunniit pilersaarutinut tunngasuullutik. Tusarniaanermut akissutit uunga saaffiginnikkut pissarsiarineqarsinnaapput mio@mio.gl

MIO-P TUSARNIAATIGINEQARTUT MAKKUA AKISSUTEQARFIGAI

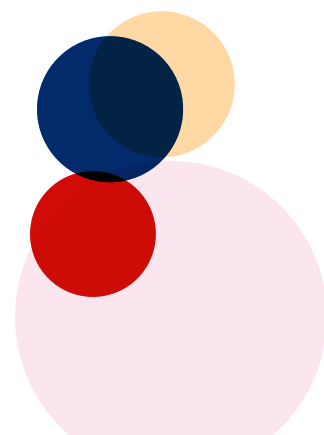
- Timersorneq timigissarnerlu pillugit inatsisartut inatsisissatut siunnersuutaat
- Kultureqarnermut sunngiffimmilu ingerlatanut inatsisissatut siunnersuut
- Inatsisartut inatsisissaata allangortinneqarnissaanut siunnersuut, socialeqarfiup ingerlanneqarneranut aqqissugaanerannullu tunngasut allangortinneqarnissaannut tunngasooq
- Inatsiseqarnermut pinerlunnermullu tunngatillugu Kalaallit Nunaanni Inatsisip atuuttup allangortinneqarnissaanut siunnersuut aamma kunngimik peqqussutigineqartumik tigusarinnissinnaanerit, najuussinnaajunnaarsitsinerit aamma peersitaanerit pillugit siunnersuut Kalaallit Nunaanni atuutsilersikkusutaq
- Innarluutilinnut tunngatillugu killiffiit inissisimaffiillu pillugit Naalakkersuisut nalunaarusiaat
- Inatsisartut inatsisaannik allanguineq atuarfeqarfik pillugu inatsimmut tunngatillugu
- Inatsisartut inatsisissatut siunnersuutaat nr. 20 ulloq 26. juni 2017 meeqqat ikorfartorneqartarnerannut tunngasut
- Inatsisartut inatsisaannut tapiliussaq pillugu tusarniaaneq meeqqat tapersorsorneqartarnerannut tunngasooq.
- Ilinniagaqarnersiuteqarnermut tunngatillugu nalunaarusiamut tunngasooq
- Akiitsunut akiitsunillu akilersuisarnermut tunngatillugu pisortatigoortumik tusarniaaneq
- Danmarkimi efterskolernermi tapiiffigineqartarnermut tunngatillugu tapiisarnerit pillugit nalunaarusiaq
- Atornerluisarneq pillugu inatsisissatut siunnersuut.

HØRINGSSVAR

I 2016 lavede MIO 12 hørings svar med henblik på at sikre et fokus på børn og unges trivsel, vilkår og rettigheder i forbindelse med f.eks. ny lovgivning eller handleplaner. Hørings svarene kan rekvireres ved henvendelse til mio@mio.gl

MIO LAVEDE HØRINGSSVAR PÅ FØLGENDE EMNER

- Forslag til Inatsisarturlov om idræt og motion
- Forslag til Inatsisarturlov om kultur- og fritidsvirksomhed
- Forslag til Inatsisartutlov om ændring af Landstingsforordning om socialvæsenets styrelse og organisation
- Lovforslag om ændring af retsplejelov og kriminallov for Grønland samt udkast til kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning
- Naalakkersuisuts redegørelse om status på handicapområdet
- Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om folkeskolen
- Forslag til Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn
- Supplerende høring vedr. forslag til Inatsisartutlov om støtte til børn
- Forslag til bekendtgørelse om uddannelsesstøtte
- Redegørelse om gæld og gældsafvikling i offentlig høring
- Bekendtgørelse om tilskud til efterskoleophold i Danmark
- Forslag til Inatsisartutlov om misbrug.

MIO-P NUTAARSIASSANIITTARNERA

MIO-p meeqqat pisinnatitaaffii 2016-imi saqqumittipai, ilaatigut nittartakkani attaveqaatikkut aamma tusagassiutitigut. MIO arla-linnik tusagassiutitigut nalunaaruteqartarsimavoq aamma nuna tamakkerlugu aviisini nittartakkatigoortutigut oqallinnermut ilan-gussisarsimalluni, radiomiittarsimalluni, nutaarsiassanik links-inillu siammarterisarsimalluni nittartakkatigut attaveqaatit (ingammik Facebook) aqqutigalugit. Aviisit sapaatip akunnikkaarlutik saqqum-mertartuniittarsimavoq najukkanilu saqqummertartuni aviisiniit-tarsimalluni.

MIO 2016-imi 40-riarluni tusagassiutinut nalunaaruteqartarsima-voq, allaaserinnittarsimalluni attaveqatigiiffitsigut nittartakkatigullu saqqummertarsimalluni.

Ataani atuarneqarsinnaapput tusagassiutinut nalunaarutit oqallinnernilu ilanngussat suut nassiussorneqartarsimanersut

- Meeqqat Illersuisuata Qaasuitsumi iliuutsimut meeqqanut iluaqutaasussamut tapersiivoq: Tassani Avannaani kommunep meeqqat inuusuttullu atugaannik pitsanngorsaaniarluni ilaatigut qitiusumik nalunaarfigineqarsinnaasumik pilersitsinera Meeqqat Illersuisuata taperserlugu nalunaaruteqarfigaa
- Meeqqat TAMARMIK ineriartornissamut ilinniagaqarnissamullu pisinnaatitaaffeqarput: Tassani Meeqqat Illersuisuata kaammattututigaa meeqqat aallaavigeqqullugit meeqqallu atuarfianni iliuutsit suut pitsanngorsaaffigineqarsinnaanersut taakkartoqqul-lugit, inersimasut imminnut tikkuartuukkunnaarlutik atuarfiup ingerlalluannginneranut pisuutitseqattaaginnaratik
- Inuiattut nassuerutigalugu meeqqagut ilaqtariillu arlaqartut ingerlalluanngimmata: Tassani Meeqqat Illersuisuata meeqqat inuusuttullu amerlavallaarujussuartut ingerlanerlunnerat inuiattut paasinilernissarput ujjartorpaa
- Meeqqat Illersuisuat: Meeqqamut suut pitsaanerussanersut eqqumaffigiinnartigu: Tassani Meeqqat Illersuisuata kujataani (Kommune Kujalleq) angalanissaminut piareersaasiornerninut tunngatillugu meeqqat pisinnaatitaaffiinut atugarisaannullu tunngasut ernumagalugit oqariartuutigaa
- Aningaasanut inatsit meeqqanut attuumassuteqarluarmat nuannaarutigaa: Tassani Meeqqat Illersuisuata nuannaarutiginerarpaa aningaasanut inatsimmi meeqqanut inuusuttunullu atugassatut immikkoortitsisoqarmat, taamaalilluni sumiiffinni nunalu tamakkerlugu suliniutit nukittorsarneqartussanngormata.

NYHEDSDÆKNING AF MIO

I 2016 har MIO igen sat fokus på børns rettigheder bl.a. via de sociale medier og via pressen. MIO har skrevet flere pressemeddelelser og debatindlæg i de landsdækkende netaviser, været i radioen, delt nyheder og links om rettigheder over de sociale medier (primært Facebook) og været i ugeblade og i lokalaviser.

I 2016 udsendte MIO omtrent 40 pressemeddelelser og artikler samt adskillige nyhedsopdateringer på de sociale medier.

Her kan bl.a. nævnes nedenstående pressemeddelelser og debatindlæg

- Børnetalsmanden støtter nyt tiltag til gavn for børn i Qaasuitsup: Der omhandlede Børnetalsmandens opbakning til Nordgrønlands tiltag i forhold til at bedre forholdene for børn og unge i kommunen, bl.a. ved at oprette en central underretningsenhed
- ALLE børn har ret til udvikling og læring: Der omhandlede Børnetalsmandens opfordring til at fokusere på børn og hvilke tiltag i folkeskolen der kan forbedres, fremfor at voksne peger fingre og giver hinanden skylden for, at folkeskolen ikke fungerer
- Lad os lave en national erkendelse af, at mange af vore børn og familier ikke har det godt: Hvor Børnetalsmanden efterlyste en fælles national erkendelse af, at alt for mange børn og unge ikke har det godt
- Børnetalsmand: Bevar fokus på, hvad der er til barnets bedste: Der handlede om Børnetalsmandens bekymringer for børns rettigheder og vilkår i Sydkommunen (Kommune Kujalleq) i forbindelse med Børnetalsmandens planlægning af rejse dertil
- Glad for Finanslov med børnefokus: Hvor Børnetalsmanden udtrykte sin glæde over finanslovens afsatte midler til børne- og ungeområdet, som skal være med til at styrke arbejdet på lokalt og nationalt plan.

Nittartakkatigut sammisat – ingammik Facebookimi qupperneq 6500nik malinnaavigineqartoq – ukiuni kingullerni NP-imi Meeqqat Pisinnaatitaaffiisa ilisimaneqarnerulernissaannut siammarterinermut annertuumik atorluarneqarsimavoq-aasiit, taamatuttaaq Kalaallit Nunaanni meeqqanut inuusuttunullu ilisima-saqarneq, suliniutit ingerlanneqartut aamma MIO-p nalinginnaasu-mik suliai tassuuna qaammarsaatigineqarput.

Sociale medier – særligt Facebook med over 6500 følgere – er igen i det seneste år blevet benyttet meget til at udbrede kendskabet til FN's Børnekonvention, ligesom viden om børn og unge i Grønland, igangværende aktiviteter og MIO's arbejde generelt er blevet belyst her igennem.

Taakkua nutaarsiassat ilagaat

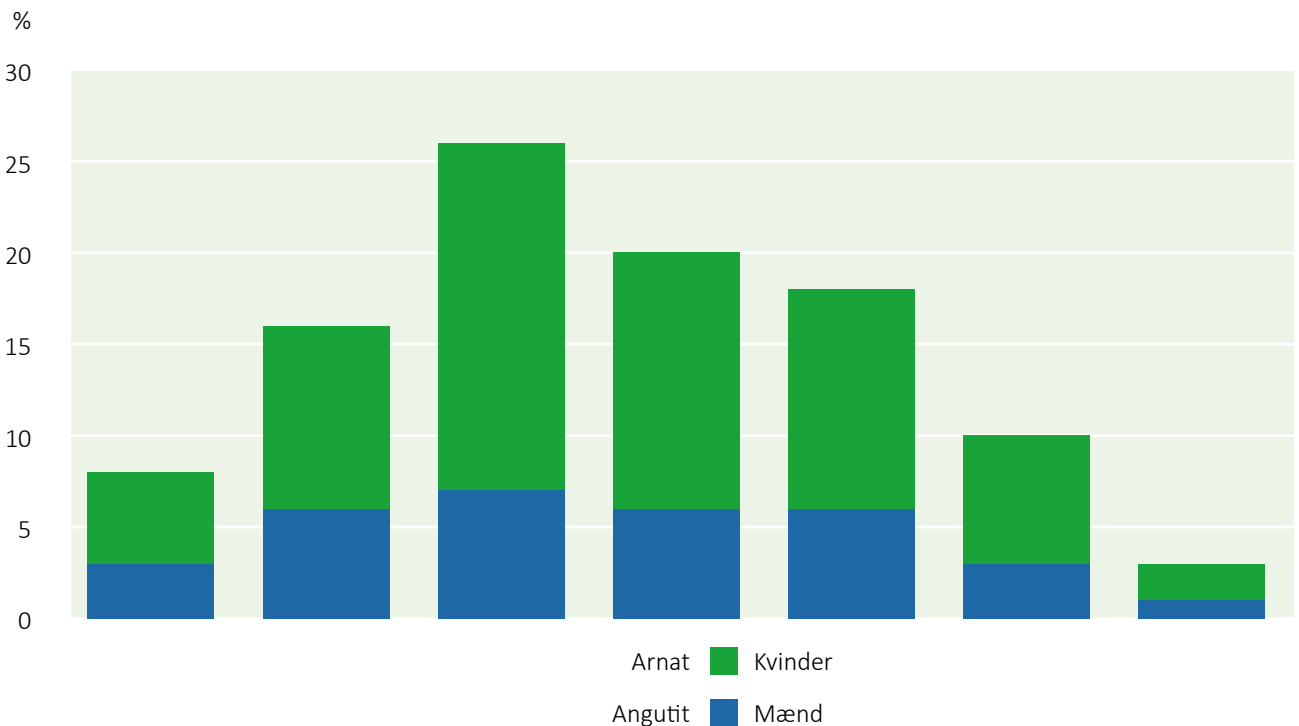
- Nuna tamakkerlugu aviisinut saqqummertartunut qisuariaatit, MIO-mi sulillutik misiliisut, pinaveersaartitsinerit ulloqartinnerini peqataatitsinerit. Kommuneqarfik Sermersoorlu suleqatigiin-nissamat isumaqatigiissutip inaarneqarnera, MIO-p nersornaataa, nunani allaneersunik suleqatinik ataatsimeeqateqarnerit allar-passuillu.
- MIO nittartagaqarpoq (www.mio.gl), Facebook-imi marlunnik qup-perneqarpoq – ataaseq MIO-mut tunngasuvoq ataaserlu Meeqqat Illersuisuannut tunngasuulluni, aamma snapchat aqqu-tigalugu attaveqateqarsinnaavoq (mio.gl) Instagram-eqarlunilu (mio.gl).

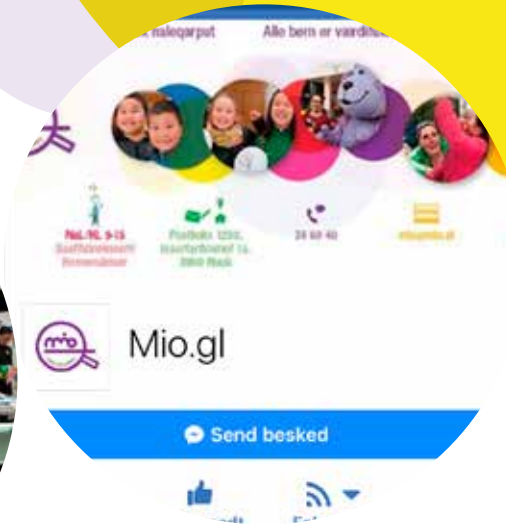
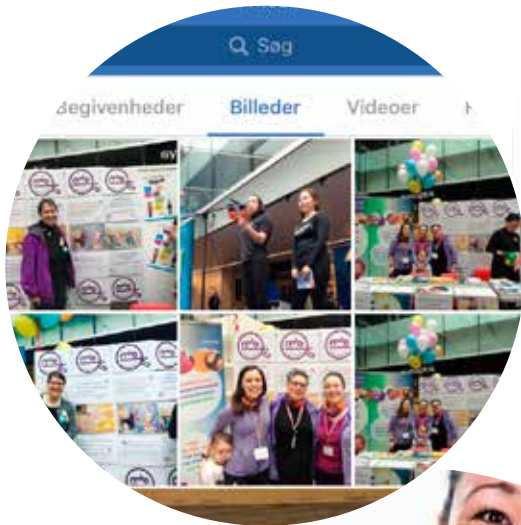
Nogle af disse nyheder har omhandlet

- Reaktioner på nyheder i den landsdækkende avis, praktikanter i MIO, deltagelse i forebyggelsesdage, afslutning af samarbejdsaftalen med Kommuneqarfik Sermersooq, MIO-prisen, møder med udenlandske samarbejdspartnere og meget mere.
- MIO har en hjemmeside (www.mio.gl), to sider på Facebook – en for MIO og en for Børnetalsmanden selv, samt en Snapchat (mio.gl) og en Instagram (mio.gl).

FACEBOOK-IMI QUPPERNERMIK MALINNAASUT ULLUMIKKUMUT 6.548-IUPPUT. UKIUI SUIAASSUSAALU AGGUATAARLUGIT PROCENTII IMATUT ISIKKOQARPUT

VI HAR I DAG 6.548 FØLGERE PÅ FACEBOOK. HERMED FORDELT PÅ ALDER OG KØN I PROCENT

Meeqqat illersuisuat Aviĳa Egede Lyngē MIO-milu sulusut piffissami aggersumi Qeqqata Kommunia tikeraassapput
Foto: Privat

Meeqqat illersuisuat Aviĳa Egede Lyngē MIO-milu suli piffissami aggersumi Qeqqata Kommunia tikeraassapput

sermitsiaq AG Aeqqissuisoqerfik
Meeqqat Illersuisuat MIO-milu sulusut apriliip 23-anit maajip 6-ngata tungaanut Qeqqata kommuneani angalassaaq.

oingaanersatut tunngagivaa meeqqat inuusuttullu
nissaat assigiimmillu periarfik

Nunatsinik FN- akutitsiniarpoq

Assl.: Privat

at illersuisuat Nunatsin
tioinner

Børnetsmand kræver national handleplan

Alle instanser skal slutte op om en langsigtet national handlingsplan, så børn kan få opfyldt de FN-rettigheder, Grønland har forpligtet sig til.
Foto: Modelfoto: Leif Jørgensen

for mange børn i Grønland får ikke opfyldt deres rettigheder
FN's børnekonvention. Børnetsmanden mener, at
suisut bør lave en langsigtet handlingsplan

MEEQQAT PILLUGIT SULEQATIGIIT

Meeqqat pillugit suleqatigiit (MIO-p saniatigut) Meeqqat Inuunerissut/Bedre Børneliv (MIBB), Red Barnet, Kalaallit Røde Korsiat (KRRK), Nanu Børn, Foreningen Grønlandske Børn, Nakuusa, Inooqat aamma Sorlak ilaasortaapput. NP-imi Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut aallaavigalugu Kalaallit Nunaanni meeqqanut inuuttunullu iliuusissatut pilersaarutaasut ataqatigiissarneqartarput. 2016-imi Meeqqat pillugit attaveqatigiiffitsigut suliniutit ataqatigiissarpaat nittartakkakkullu paasissutissat pillugit suleqatigiissuteqarlutik.

BØRNEALLIANCEN

Børnealliancen består (udover MIO) af Meeqqat Inuunerissut/Bedre Børneliv (MIBB), Red Barnet, Kalaallit Røde Korsiat (KRRK), Nanu Børn, Foreningen Grønlandske Børn, Nakuusa, Inooqat og Sorlak. I gruppen koordineres indsætter for børn og unges vilkår i Grønland med udgangspunkt i FN's Børnekonvention. I 2016 har Børnealliancen koordineret projekter og samarbejdet gennem de sociale medier.

SULEQATIGISAT ASSIGIINNGITSUT

Suleqatigisimasat taaneqareersut saniatigut MIO-miit allat aqqutigalugit NP-imi Meeqqat pillugit Isumaqatigiissut pillugu ilisimanninissaq siammartersimavaa.

2016-IMILU UKU SULEQATIGINEQARSIMAPPUT

- Nordisk Ministerråd
- Inatsisartut Ombudsmandiat
- Kommuneqarfik Sermersooq – ingammik Pinaveersaartitsinermut immikkoortortaarfik aamma Meeqqanut, Ilaqutariinnut Atuarfeqarfimmullu immikkoortortaarfik
- IPIS
- Institut for Menneskerettigheder.

FORSKELLIGE SAMARBEJDSPARTNERE

Udover de tidligere nævnte samarbejdspartnere har MIO udbredt kendskabet til FN's Børnekonvention gennem forskellige instanser.

NOGLE AF DISSE HAR I 2016 VÆRET

- Nordisk Ministerråd
- Ombudsmanden for Inatsisartut
- Kommuneqarfik Sermersooq – særligt Forebyggelsesafdelingen og Forvaltning for Børn, Familie og Skole
- IPIS
- Institut for Menneskerettigheder.

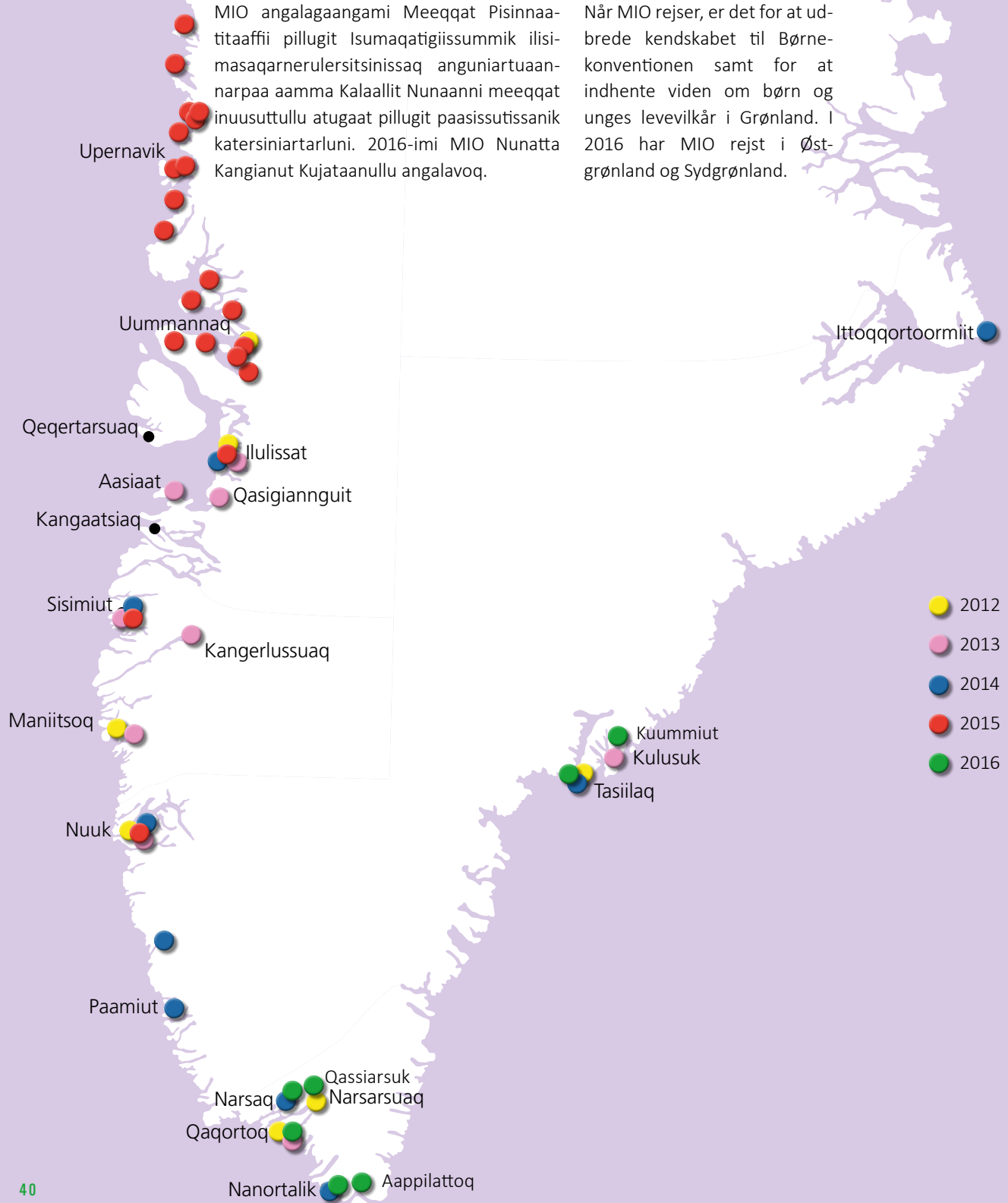
Qaanaaq ●

MIO-P ANGALASARNERI

MIO'S REJSEAKTIVITET

MIO angalagaangami Meeqqat Pisinnaa-titaaffii pillugit Isumaqatigiisummik ilisimasaqarnerulersitsinissaq anguniartuaanarpaa aamma Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu atugaat pillugit paasisutissanik katersiniartarluni. 2016-imi MIO Nunatta Kangianut Kujataanullu angalavoq.

Når MIO rejser, er det for at ud-brede kendskabet til Børne-konventionen samt for at indhente viden om børn og unges levevilkår i Grønland. I 2016 har MIO rejst i Øst-grønland og Sydgrønland.

MIO-MI SULISUT

MIO arfinilinnik atorfilinnik sulisoqarpoq. Immikkut aningaasaliinerit kingunerisaannik MIO-mi 2017-imi aggstumi sulisumik ataatsimik atorfinittoqarsinnaasimavoq. Taakkua saniatigut MIO ilinniartumik ikiorteqarpoq. 2016-imi MIO aamma misiliisumik sulisoqarsimavoq namminerlu piumassutsiminik sulisumik sulisoqarsimalluni.

MIO'S PERSONALE

MIO er normeret til seks fastansatte. En ekstrabevilling betyder, at der kunne ansættes en ekstra medarbejder i MIO i august 2017. Herudover har MIO en studentermedhjælper. I 2016 har MIO desuden haft en praktikant og en frivillig.

AVIÅJA EGEDE LYNGE

Meeqqat Illersuisuat • Børnetalsmand • avi@mio.gl • Tel. 34 69 40

CAMILLA NYMAND PETERSEN

Allaffimmi pisortaq • Sekretariatschef • camilla@mio.gl • Tel. 34 69 41

NAUJA BENJAMINSEN

Siunnersorti • Konsulent • nauja@mio.gl • Tel. 34 69 48

JAKKU BREGNHØJ

AC-fuldmægtigi • AC-fuldmægtig • jakku@mio.gl • Tel. 34 69 42

ELLEN BANG BOURUP

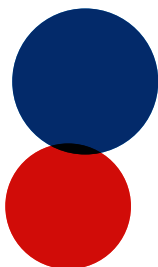
Meeqqanut siunnersorti • Børnekonsulent • ellen@mio.gl • Tel. 34 69 43

KASSAALUK KRISTIANSEN (pr. 1.8.2017)

Paasisanik attaveqatigiinnermilu suliaqartoq • Viden og kommunikationsmedarbejder • kass@mio.gl • Tel. 34 69 39

ELLEN JAKOBSEN

Ilinniartutut ikiorti • Studentermedhjælper • elja@mio.gl • Tel. 34 69 37

Meeqqat Pisinnaatitaaffiik Sullissivik
Børnerettighedsinstitution